

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 19.

Szent István szobor és kath. egyetem.

Három évig gyászolta a magyar első királyát, ki népét elvezette a civilizáció forrásához, a keresztény hithez, országának koronát szerzett, megalkotta az egységes magyar államot s alattvalóinak alkotmányt adott, mely kilencz századon át bástyája volt a magyar szabadságnak.

Amióta az egyház szentei közé igtatta Istvánt, a magyarok apostolát és hitvalló királyát (1081-ben), kegyelettel üli meg ünnepét a magyar nemzet, azt a dicsőséges szent jobbot, ezt a drága szent erekjét az ország hercegprimása tengeri nép kíséretében körülhordozza Buda térein s könyörög előtte Isten segítségért, Nagyasszonyunk oltalmáért, szent királyunk közbenjárásáért.

Ujabbán a törvényhozás bölcsesége nemzeti ünneppé tette Szent István napját, de megünneplése csak a munkaszünetre és a kath. templomokra szorítkozik.

Pedig Szent István koronájának jótéményeit a magyar hazának minden polgára érzi — valláskülönbség nélkül. Illő lenne, hazafias kötelesség lenne, hogy mindannyian részt vegyenek a nagy király emlékének ünneplésében.

A mai anyagi világban ugyis nagy szükség van ideálra, példára. Az emberek annyira elmerülnek az élet küzdelmében, hogy alig van idejük ideálisabb célokért lelkesülni és áldozni. Az olyan ideál pedig, aminőt Szent István élete nyújt, nagyon alkalmas a hazafias és vallásos eszmék ápolására s a felebaráti szeretet ébresztésére.

Jól teszi azért a Budapesti Kath. Kör, hogy 1900-ra, a magyar királyság megalapításának 900 éves évfordulójára nemzeti hálaadó zarándoklatot rendez Szent István jobbához és elismerő dicséret illeti meg Kassa hazafias püspökét, hogy megindította a mozgalmat Szent István kultuszának nagyobb terjesztésére.

Igen életre való dolog két olyan alkotáshoz fűzi ezt, amelyek közül az egyik az egész országnak tartozása, melyet mielőtt le kell róvnia a nemzetnek apostola és első királya iránt, a másik pedig a magyar katolicizmusnak egyik égető kérdése.

Szent Istvánhoz, kormányához és országához méltó szobrot állítani valóságos tartozása az országnak, mit a kilencz százados évfordulónál is tovább halogatni a hálátlanságon kívül hazafiatlanság lenne.

Jól tudjuk, hogy két év nem elegendő

ilyen alkotásra, de addig legalább meg kell tenni a döntő lépéseket a szobor létesítéséhez.

A másik, amit a kassai püspök Sz. István tiszteletéhez óhajtana kötni: a kath. egyetem létesítése, amelyhez a püspök a maga részéről nem jelentéktelen áldozattal járul s papjait és híveit is hasonlóra ösztönzi.

E cikk keretében alig lehet csak érinteni is, mily rendkívüli fontos a magyar katolicizmus jövőjére kath. egyetem létesítése. Nagy reményünk ugyan a jelenlegi körülmények közt nincs reá, hogy egyhamar felállítható legyen, de itt az ideje, hogy valahára komolyan hozzá fogjanak a magyar katolikusok e nagy munkához.

Szent István pártfogása és tisztelete kétségkívül előfogja mozdítani a nagy mű sikerét, melynek eléréséhez minden követ meg kell mozdítani, melyért semmi áldozatot nem szabad sajnálni.

A budapesti egyetemnek kath. jellegű alapítványait kétségkívül átengedné Szent István fenkölt lelkü utódja, de azon kívül még nagy áldozat vár a kath. társadalomra.

Az lesz az igazi Szent István ünnep, amikor azt megvalósulni látja a magyar katolicizmus.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A k a r r i é r.

Irtá: Helvey Lajos.

Mikor a toronyóra hatot ütött, Kenyeres Pál, a helység fehér haju kántortanítója éppen negyedszer vizsgálta végig a két iskolatermet, hogy észrevegye, ha netán hiba volna valahol. De nem volt; rendben talált mindent. A táblákat tisztára mosták, a lerugódott sarkokat tegnap javította meg a kőműves; a számológép eltört golyói helyébe újakat esztergályoztatott, a két bevert ablakot becsináltatta, a padlót felsurollatta, még az iskola ajtaját is befestette. — már most jöhet az inspektor!

Igy tűnődött magában Kenyeres Pál uram, mikor Váradi Margit, a fiatal osztálytanítónő benyitott az iskolába.

— Jó reggelt bácsikám!

— Jobbat édes leányom!

— Ej, Pali bácsi! Nem kell attól félni!

Látja, én még csak másodsor virradtam erre a napra, aztán mégsem félek tőle. Maga pedig edzett katona már!

— Igaza van, hiszen negyvenöt év alatt három tanfelügyelő fordult meg az iskolában

és egyik sem panaszkodott rám. Hanem, ez a mostani, — hiszen tudja, új ember, fővárosi ember és egy kicsit sokat követel, úgy hallom. Nyilván kevés tapasztalata van még és azt hiszi, itt falun is úgy lehet, mint ott fönn a miniszteriumban, az akták között.

— Soh'se aggódjék, ez az új ember sem követelheti, hogy csodát tegyünk a kedvéért. Ha maga is panaszkodik, mit szóljak akkor én? Az én osztályaim jóval gyöngébbek! — No, a mit a növendékeim elmulasztanak, majd magam igyekszem egy kissé helyre pótolni — legalább így külsőleg, a megjelenéssel. Ne mondja az a felügyelő, hogy: még a hivatalos komolyság is hiányzik nálam, a »pedagógia eme sarkalatos erénye« . . .

Várady Margit maga is elmosolyodott e szavakra és visszament szobájába.

Volt valami abban, a mit az imént mondott, úgy látszik, mivelhogy a tükörhöz ment egyenest, a szobába érvén. Igazított itt-ott valamelyest a ruháján — aztán elnevette magát.

Hát egy kicsit furcsa is volt így! Kuszált, szőke fűrtjei, melyek máskor olyan ingerkedően csapdostak arczába, most komolyan, méltóság-teljesen simultak a fejére. A szokatlan, sima Gretchen-frizura, azzal az ósdi hajtüvel, meg az a komoly, szinte pedáns arc, melyet eddig

csak mosolyogva látott az ember, mintha nem is ő lett volna.

Lehet, maga is így gondolkozott maga felől, mert egyszerre csak elfordult a tükörtől és harsogó kacajba tört ki. Összepaskolta a két, fehér kezét és úgy nevetett, hogy a szeme is könyezett belé.

Aztán megint csak magára erőltette a »hivatalos komolyságot« és mire kiért a kertbe, megint azzal a pedáns arckifejezéssel járt lefelé a rózsabokrok között, a mit az imént tanult be a tükör előtt. És most erőltetni sem kellett már . . .

Ugy alkormorult, úgy elszorult Margit. Valami kínos sejtelem nehezedett az agyára. Pedig nem is az iskolalátogatástól félt! . . .

Az járt az eszébe, hogy mi lenne akkor, ha nem a felügyelő jő el, hanem valaki más. Valaki más: Kendy Elemér dr., a segédje például . . . Igen, mi lenne akkor?

. . . Várady Margitnak fejébe száll a vér. Lázasan kavarg az agyában a sok gondolat. Szívében pedig egymásután szólalnak meg a lejátszott hurok, a mint végig rezdül rajtok egy-egy hang a multból . . .

És eszébe jut Kendy Elemér, abból a korból, a mikor sem doktor, sem segéd-tanfelügyelő nem vala még. A mikor még gimnáz-

SZÜLŐK
figyelmébe!

Az iskolaév kezdetére
gyermeknek
CZIPŐK, KALAPOK, INGEK, GALLÉROK
és kézelők, zsebkendők, harisnyák
A legjobb és megbízhatóbb minőségben, ugyszintén
utazókofferek és esőernyők.

ARANYI és ROTH-nál

Nagyvárad, Zöldfa-utca

Áruház 36. sz.

Fiume ideiglenes polgármestere.
Fiume kormányzója tudvalevőleg *Maylender* megválasztását a fiumei podesztává — megsemmisítette s nagyobb zavaroknak elejét veendő, jogával élve ideiglenesen polgármesterré dr. *Vallentsits* Antalt nyugalmazott miniszteri tanácsost nevezte ki. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy e kinevezést Ő Felső augusztus hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyta.

Katholikus legény egyletek.

Tekintve a mai viszonyokat, látván az önző világ beteges társadalmát, jobban meggyőződhetünk arról, hogy alig van más mód a védekezésére az ifju nemzedék szerencsés képzésére és lelki fejlődésére, a lelketlen vagy erőszakos elnyomás ellen, mint a tömörülés, a kath. egyletek szövetkezete. Jól vezetve megszűnik a lankasztó közöny, szeretettel és egyetértéssel a szegény iparosok, sőt az egész nép iránt való vétkes elfásultság, mi ma valóságos bűn, sőt hazafiatlanság, mert a haza nagyságát, dicsőségét nem a bércek csucsai, termékeny síkságai mutatják, hanem az emberek, a nép jelleme, szelleme, jó nevelése állapítja meg, ez teszi boldoggá, nagygyá a nemzetet. Ez a mi feladatunk.

A kath. legény egyletek orsz. kongresszusán Kassán *Bubics* püspök a fent citált szavakkal adta rövid programját a katolikus legény egyleteknek. Százan és százan vették körül az ősz püspököt míg beszélt s e százak csak küldöttei, csak képviselői voltak azoknak az embereknek, kik az ország minden részéből össze álltak, tömörültek egyletekbe s most országos szervezetet akarnak megállapítani, hogy a kis ipar érdekeit agillabban és számuk, intelligenciájuk folytán félre nem tolató súlyal mozdíthassák elő.

Ki nem ismeri a kis ipar pusztulását, ki ne sajnálná őszintén? Ki ne hallotta volna a nagy ipar kedvezményeit, melyet kölcsönnél, adó fizetésnél, szállításnál, exportnál, gyárépítésnél, stb. élvez? Ki hallotta valaha, hogy ilyesmiben a kis ipar részesülne?

Nem irigyli senki a nagyipar gazdagodását, de fájlalja, ha a kisipart falja fel és attól hizik. Jó! ne vonják meg a nagyipartól a kedvezményeket, de ugyan olyanban részesítsék a kis ipart is.

A nagyiparos könnyen ér el sikert ha kér,

zista-diák volt *Kendy Elemér*, a szomszéd postatiszt fia, a ki olyan szép gyakorlatokat csinált *Várady Margit*nak, a szomszéd számtartó leányának.

Az is eszébe jut, mikor meghalt az édesatyja és neki kenyér után kellett nézni. *Kendy*, a ki két évet hallgatott már a bölcsészeti karon és tanárnak készült, vakációzott ekkor. És a szomszéd-gyerek, a kinek bajusza kunkorodott már, azt tanácsolta a szomszéd-lánynak, válassza a tanítói pályát. Keserves kenyér, de biztos! . . .

*Kendy Elemér*nek tervei lehettek ekkor. — Ugy gondolta, ketten majd szépen megkereshetik a kenyerüket — együtt. Ő majd tanár lesz, *Margit* meg tanítónő. A lelkek kertésze mind a kettő. — Így gondolkodott *Kendy Elemér* — akkor . . . Jól tudja ezt *Várady Margit*, hiszen olyan igen-igen sokszor elmondotta neki odafönt. Sokszor mondta el, hiszen sokat járt *Váradyék*hoz, a kik *Pestre* költöztek. Sokszor járt el hozzájuk és aztán — elmaradt.

Akkor volt ez, mikor végére ért a negyedik esztendőnek és doktorátusra készült. Igen, akkor volt, hogy egy holdvilágos este a jövőről beszélgettek. Mint olyan sokszor már!

Kendy valami teória-félét állított fel beszéd közben. Hogy a szív meg az ész folyvást küzdenek egymással és bármelyik győz, se-hogy sincsen jól. Lám, hány ember áldozza fel a karriert a boldogságért és megfordítva . . .

A szívnek összhangban kell lenni az észszel. A szív és ész harmóniája teremthet csak

mert száz, vagy ezer munkása nevében kér, pedig a siker csak a nagyiparosé, a munkásnak semmi sem jut belőle.

Igy hajtódtott bele népünk egyik legértékesebb rétege, a munkás osztály, a tönkre ment mesterek, a megéni nem tudó legények tömege a szocializmusba, mely már nem is a helyzet javítását akarja, hanem saját érdekeit szegezi ellene az ország egyéb lakosai érdekének s mely a burzsoá uralom ellen küzdve csak más urat akar, a proletár uralmat. Így lett jog kereső helyett lázongó és így kap jog helyett — golyót.

Szomorú dolog ezt látni és nincs becstelenebb és hazafiasabb munka, mint módot adni a munkásoknak ahhoz, hogy érvényesíthessék magukat, hogy az őket megillető pozíciót elfoglalhassák.

Ezt eszközlik a kath. legény egyletek. Példa reá Németország, hol a legnagyobb ipartelepeken van ezen egyleteknek a fő fészke s hol 100 képviselő védi a parlamentben *vallási és anyagi jogait* a munkásnak.

Ezen egyesületek nagy súlyt fektetnek a *szellemi kiképzésre a rendes szakelőadások* útján, melyek meghallgatására azonban kényszerítve nincsenek a tagok és a többszöri *nyilvános fellépés* által, melyek tiszteletet szereznek az iparos ifjúságnak, mint azt olyan helyeken tapasztaltuk, hol ezen egyletek régebben állnak fenn.

Végre igazi *otlhont* képeznek, hol az ifjúság az úr, de a rend fenntartó is és a tag érdekét az egész országban elő tudja a testvér egyletek által mozdítani.

A kassai ünnepség alkalmából írjuk ezeket, de nem csak úgy oda vetve.

Vissza térünk még reá, addig is e sorokat ajánljuk az illetékes körök szives figyelmébe.

P—y.

A nagyváradai színészet jubileuma.

1798 évi augusztus 26-án történt, hogy Nagyvárad a kultura terén — tekintve az akkori idők politikai és társadalmi viszonyait — egy igen nagy lépést tett előre. Azon időben történt ugyanis, hogy a »Sas« szállodában Hunnius »A Süketnéma« című 3 felvonásos

vígjátékát előadták *magyar nyelven*. Ezen első magyar nyelvű előadással lett lerakva ezeltől 100 évvel a nagyváradai színészet alapköve, melyen a hazafias nemes lelkületű közönség által támogatva épült tovább egész napjainkig. A fenti esemény kultura fontosságát a nagyváradai »*Szigligeti Társaság*« kellőleg tudja méltányolni, mert mint már hónapokkal ezelőtt jeleztük, e nevezetes esemény 100 éves évfordulója alkalmából emléktünnepélyt rendez, emléktünnepélyt a nagyváradai százéves színészet megünneplésére. A diszes meghívók az ünnepélyre már szét is lettek küldve s vele egyszersmint az ünnepély programja is, mely négy helyen fog végbe menni, a Kereskedelmi Csarnok disztermében, a »Fekete Sas« szálloda előtt, ahol ugyanis az emléktábla leleplezése lesz, továbbá a »Fekete Sas« szálloda termében fog a banket megtartatni és este pedig diszelőadás lesz a szinkörben, melyen a 100 év előtti darab fog előadatni.

A meghívó és program egész terjedelmében a következő:

A Szigligeti-Társaság Nagyváradon f. 1898. évi augusztus hó 26-án, a nagyváradai első magyar nyelvű színi-előadás századik évfordulója alkalmából rendes tagjai közreműködésével felolvasó-üléssel, emlékkö-leleplezéssel, társas ebéddel és színi-előadással egybekötött *emlék-ünnepélyt* rendez, melyre t. czímet tisztelettel meghívja. A Szigligeti-Társaság nevében Nagyvárad, 1898. augusztus hó 12. Rádl Odön, társ. elnök. Dr. Bodor Károly, társ főtthár.

Az ünnepély sorrendje a következő: I. Aug. 26-án délelőtt 11 órakor a Kereskedelmi Csarnok disztermében felolvasó-ülés. Ennek műsora: 1. Megnyitó. Tartja Rádl Odön, a társaság elnöke. 2. Óda. Irta és előadja Somló Sándor, a társaság tagja. 3. Száz év küzdelmei (a váradai színészet történetéből). Irta és felolvassa Náményi Lajos, a társaság tagja. II. Déli 12 órakor a »Fekete-Sas« épület falában Nagyvárad városa által elhelyezett emléktábla leleplezése, melynek műsora a következő: 1. Hymnus. Énekli a színtársulat dalszemélyzete. 2. Alkalmi beszéd. Tartja dr. Bodor Károly, a társaság főtthára. 3. Szózat. Énekli a színtársulat dalszemélyzete. III. Délután 2 órakor a »Fekete-Sas« vendéglő éttermében társas ebéd. (Egy teríték ára 3 frt.) IV. Este fél nyolcz órakor a szinkörben disz-előadás következő műsorról: 1. Prolog. Irta és előadja E. Kovács Gyula, a társaság tagja. 2. A magyar színész. (Előjáték). Irta Fehér Dezső, a társaság tagja. 3. A süketnéma. (Hunnius 3 felvonásos vígjátéka a

mér dr. középiskolai tanárt segéd-tanfelügyelővé nevezték ki.

Véletlenül éppen abba a megyébe került, a hol ő már másfél esztendeje osztálytanítónő. Véletlenül történt ez, nem szándékosan, hiszen *Várady Margit*ot, csak szomszéd-gyerek, a gimnázista, a filozopter ismerte, de *Kendy Elemér* dr. urnak nyilván magasabb gondolatai vannak.

A megye székhelyén nagyban beszéltek, hogy a polgármester leányát készül elvenni. A leány csinos is, gazdag is és — a mi fő — nagybátyja osztálytanácsos a kultusz-miniszteriumban. A segéd-tanfelügyelőből ilyenformán hamarosan lesz valóságos . . . A karriert rövidesen eléri majd és a boldogságot is egyuttal. A teória beválik.

Elgondolván imigyen *Margit*, nagyot sóhajtott a végén. Az a sejtésszerű félelem, mely a multat is felébresztette lelkében, csak nem hagyott alább. Megremegett még gondolatától is annak, hogy az előtt az ember előtt kelljen megalázkodnia. Ez előtt, a kit úgy szeret meg most is és a ki — akaratán kívül jóformán — boldogtalanná tette az életét.

Pedig oly könnyen megeshetik, hogy a tanfelügyelő nem jöhet el személyesen! . . .

És a sejtés valóra vált. *Kendy Elemér* dr., a távollevő tanfelügyelő helyettesse, másfél óra mulva már az osztálytanító termében látogatott. Jó sokáig időzött itt és az öreg *Kenyeres Pál* nem győzte csodálni a fiatalember ügybuzgalmát. Az enyhességét is csodálta.

Szegény *Várady Margit* ugyanis, a ki pedig

igaz boldogságot. Mert boldogság kenyér nélkül, csakugy nem lehet, mint a hogy érzélem nincs szív nélkül. Pedig hányszor van meg a szív vonzalma, a kenyér azonban hiányzik. És, de kevés ember van, a ki ilyenkor az ész szavát meghallgatná! . . . Nem tud várni! . . .

Ez a teória ellenkezett a *Margit* felfogásával. Talán félre is értette egy kissé *Kendy*t és egyre hevesebben, izgatottabban szólt . . . Elkieseredetten mondotta végül:

Elég a vitából *Kendy*! Legyen önnek igaza. Ne adja fel a karrierjét a boldogságáért.

Pályája kezdetén áll mostan és sokra viheti még, ha szorosán ragaszkodik ehhez a tételhez, a mit az inémt mondott.

Ne kösse le magát hozzám! Lám, mi szegények vagyunk mind a ketten, aztán sem protekció, sem összeköttetés — semmi. Pedig nehéz az élet! . . . Én nem akarom tönkre tenni a jövőjét.

Ezeket mondotta akkor este, szóról-szóra emlékszik még.

Bántotta is, a mit *Kendy* mondott, mert azt hitte, szabadulni óhajt tőle. Másrészt meg úgy érezte, hogy igaza van annak a furcsa teóriának. És, ha igaza van, neki akkor félre kell állani az utból, a mely a magasba vezet, ha a szíve szakad is belé!

Ez a félreértés adta szájába ama szavakat és ez volt oka a szakításnak is. Tudni sem akart többé a *Kendy Elemér*ről . . .

Mindez egymásután fordult meg a fejében *Várady Margit*nak; eladdig, mikor *Kendy Ele-*

melyet 1798. augusztus 26-án Nagyváradon, a »Sas«-épületében előadtak). Jegyzet. Az idegen helyről érkező és előre jelzett vendégek fogadásáról és elszállásolásáról gondoskodtunk.

Tűzfészek a város közepén.

— Óriási tűzvész. —

Veszedelemes tűz pusztított tegnap délután Nagyváradon, a város kellő közepén, Pável-utcában.

Déli 12 óra után rémitő füstgomoly szállott fel Pável utca felett s az egész környéket elborította.

Pár perc múlva a harangok kongása verte fel a város lakosságát s robogó kocsik zaja ejtette rémületbe az utcákon járómenőket.

Százan és százan igyekeztek a mindjobban terjedő tűz színhelyére, a hol pár perc múlva már tömve volt az egész utca.

Kolliner D. tojás kereskedő Pável-utcai 399. számú házában az udvari épület gyult ki, a hol a tojás csomagolásához szükséges fagyapot bálok és ládák voltak felhalmozva.

Mikor a házbéliek és a csomagolásnál alkalmazott munkások a tüzet észrevették, már annyira elharapódzott az, hogy nem bírták eloltani.

Ijedten futottak a tüzet jelezni a tűzoltóknak, de mire ezek megérkeztek, már lángokban állott az udvari épület. Renkivül gyorsasággal terjedt a tűz tovább, az épület utcai részére is, a hol Kolliner D. lakása volt.

A cserepek között először erős, szürke füst tolt ki, majd a tűz felemelte a cserepeket s a lángnyelvek kicsaptak a tetőzetet.

A tűzoltóság, kéményseprők erőfeszítése hiába-valónak látszott. A tűz mind borzasztóbb mérvben terjedt. Rémes látvány volt, mikor a tetőzet utcai fedelén öles lángnyelvek csaptak át a szemben levő Stern-féle házra.

Az épület tetőzetének megmentése teljesen hiu kísérletnek bizonyult s így az oltási munkálatokat arra irányozták, hogy a körül levő házakat megóvják a veszedelemtől.

Érthetetlennek tűnt fel az a tüztenger, mely az egész épületet elborította s mind nagyobb arányokat öltött, a mi csak a tűz lokalizálása után nyert magyarázatot. Ugy a

padlásán, mint az épület többi részében mintegy 3 waggon rakománynak megfelelő farost és száraz deszkaláda volt felhalmozva. Ez a rengeteg gyúlékony anyag adott tápot a rettenetes elem terjedésének.

A közel levő tűzcsapatokat mind igénybe vették s a tűzoltóság, Mezey Mihály fő- és Diósy Soma alparancsnok vezetése alatt derekas munkát végzett, azonban leginkább kivették a részüket igazán bámulatos működésükkel az oltásból Szabó Dezső és Szova József tűzoltók, akik a legveszélyesebb pontokon derekas munkát végeztek. Szabó Dezső arcát is összeégette a lángtenger.

A legnagyobb munkát azonban a derék kéményseprők tették. Szakértelemmel, nagy bátorsággal védtek meg a szomszédos házakat.

Az oltás közben más szerencsétlenség is történt. Ehrlich József rézműves, önkéntes tűzoltónak egy tégladarab a fejére esett s rögtön elborította a vér. Dr. Gerő Sándor bekötözte a sebeit s Ehrlich József továbbra is tevékeny részt vett az oltásban.

A rendőrség részéről Gerő Ármin alkaptány, Lőrinczy Gyula és Réz Bertalan r. biztosok, a katonasággal együtt tartották fenn a rendet.

A tüzet csak 3 óra után tudták annyira lokalizálni, hogy hozzáfoghattak a tetőzet felhalmozott iszonyu sok égő faanyag eltakarításához s ezáltal elvegyék a tűz erejét.

A tetőzet teljesen leégett, azonkívül az oltáshoz felhasznált nagy mennyiségű víz befolyt a menyezeten keresztül a szobákba, ahol 20 centiméter magas lett a víz. A butorokban is nagy a kár.

A kihordott, félig megégett ládákat, faforgácsot az utcára hordták halomba.

Réz Bertalan biztos Rappaport Dávid, Heller Lipót és Fischer J. munkásokat, kik a tojás csomagolásnál voltak alkalmazva, letartóztatta s a rendőrségre kísértette.

A tűz keletkezésére vonatkozólag semmit sem tudnak. Általában az látszik, hogy a tüzet gondatlanság okozta.

Az épület eddig az Első magyar ált. biztosító társaságnál volt biztosítva és éppen e hó 22-től a Greshamnál biztosított Kolliner.

*

És még van pár szavunk a rendőrséghez. A közönség, az egész utca lakossága rémülve látta, hogy mily óriási gyúlékony anyag volt összehalmozva a leégett ház padlásán s mily veszély fenyegette vagyonukat állandóan a tűzfészek által.

Példás büntetést érdemel ezért a leégett ház tulajdonosa, mert a rendőrségnek nem szabad büntetlenül tűrni, hogy valaki veszélyeztesse egy egész városrész közbiztonságát, csupán azért, mert üzleti érdeke az által nyer.

Van azonban még több ily tűzfészek a város területén, a többek között a Zöldfa-utcán is. Ezeket azonnal be kell tiltani a kapitányi hivatalnak, eltekintve minden mellék érdektől, mert különben minden felelősség teljes mértékben reá hárul.

A tegnapi tűz ijesztő példát mutat, hogy milyen veszélybe döntheti a polgárságot a rendőrség elnézése s egyesek kapzsisága és könnyelműsége.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* Szent István király napja. Nagy ünnepe van ma a magyar nemzetnek; első koronás királyának, a második honalapító Szent Istvánnak emlékét üli kegyelettel. A templomok boltívei alatt felzeng a sóhajszerű ének: »Ah! hol vagy magyarok tündöklő csillaga...« — A nagy nemzeti ünnep alkalmából a lat. szert. székesegyházban a nagy és szent király emlékeztetése és tiszteletére nagy egyházi pompával tartják meg az isteni tiszteletet. Az ünnepélyes szent misét dr. Schlauch Lőrincz bibornok püspök tartja s az evangelium után dr. Vucskics Gyula v.-ujvárosi plebános fog prédikálni. — A székesegyházi ének és zenekar a szt. mise alatt a következő zenedarabokat adja elő:

Kersch: Ecce Sacerdos.

Schweitzer: Missa solemnis in émoll.

Kersch: Justus.

Kersch: Veritas.

Ah! hol vagy magyarok... (régí ének)

tavaly oly szépen megállta a helyét, ma fel-tűnően sokat hibázott. De Kendy mindezt nem szolt semmit, sőt távozóban meg is dicserlte a tanítónőt. Csak úgy, mint Kenyerest az előbb.

Az iskolalátogatás végeztével Kendy az öreg Kenyeressel tanácskozott egy darabig. A tanácskozásnak igen kedvező eredménye volt az öreg urra nézve. Kendy megígérte, hogy a jutalmazandók között őt is felterjeszti a miniszterhez. A segéd-tanfelügyelő aztán az osztálytanítónőt kérte magához.

Várady Margit zavartan lépett a szobába.

— Hivatni méltóztatott...

— Csak kértem, fáradjon ide.

— Előljárom kérelme mindig parancs előttem.

— Ne gyötörjön ezzel a hanggal! Most különben, nem az előljárájával áll szemközt.

— Hát akkor?

— Foglaljon helyet, kérem. Így... Most pedig egy-két szavam volna, hallgassa meg azt is...

A magam akaratából jöttem, nem a főnököm rendeletére. A magam akaratából, hogy beszéljek a szívével — édes Margit!... Mi történt köztünk, azt hiszem kár volna megismételni — még így szóval is. Valami gyerekes hóbort, valami beteges, képzelte aggodalom: ez volt, a mi elválasztott bennünket. Egy banális teória, valami nagytratózó ábránd, a melyet maga félreértett.

Hogy elváltunk én még mindig hive voltam

ennek a teóriának, de a magam értelmezésében. Az egyedüllet kínos napjai folyvást arra ösztönöztek, hogy tisztességes léte teremtsek magamnak, a melyet valakivel — itt mélyen szemébe nézett a lánynak — megoszthassak majd.

A jólétet megtaláltam volna, hanem az a valaki eltűnt a szemem elől. Csak a minap tudtam meg, hogy a megyénk területén fáradozik.

Odaült Margit mellé és megfogta a kezét: aztán folytatta:

— Azért jöttem most, hogy ezt a valakit megkereshessem. Őt magát meg is találtam, de a szívét, nem tudom, nem találta-e meg azóta más?... A tanfelügyelő elment már, csak én maradtam itt, én, a Kendy-gyerek, a ki a szomszéd Várady Margittal szeretne még egyszer beszélni.

A szomszéd Várady Margit pedig nem szolt semmit, olyan volt, mint az álomittas, a ki nem tudta megkülönböztetni az álmot a valótól... Szürkés-kék szeme bizonytalanul révedezett, mintha homályban lett volna. Keresett ő is valamit, látni akart a homályon, ködfátyolon keresztül...

Vajjon igaz-e hát a Kendy beszéde? Hogy miatta érte jött el és nem a körülmények játéka hozta ide?... És úgy beszél-e, a hogy érez, vagy csak a lelkiismerete furdalja és vezekelni akar e néhány szóval a múltért? Vagy talán a helyzet, a véletlen, a mely ide hozta, az kényszeríti és udvariaskodik csupán?

Igen, csak udvariaskodik most és felmen-

tést vár. Bizik abban, hogy itt már nem számítanak rá és megadják a felmentést — adott szava alól; hogy szén mehet, nem tartóztatja senki és nem áll az útjába egy szegény, igényteleu tanítólány... Ő pedig színeli a lemondást és visszavonul — örömet. Lovagiasabb, szebb így a dolog és szőszegésről sem vádolhatja senki!

— Szóljon már Margit, az Istenre kérem! Enyém-e még a szíve, vgy hogy megtalálta már más?...

E szavakkal törte meg a kínos csendet Kendy. És olyan szép, olyan nemes volt most az athléta természetű férfi, a ki szinte könyörögve állt a leány előtt. Nem, az a tiszta homlok, azok az őszinteséget sugárzó szemek nem hazudhattak — szerette ezt a leányt még most is...

Margit is felállott ültéből és sápadt, fájdalmas arczzal nézte a férfit. Aztán megszólalt végre.

— Az én szívemet, nem találta meg senki. Hiszen azóta, hogy a magáé lett, el sem vezett még. No, maga miatt ugyan elveszhetett volna!... De hadd vesszen el inkább, magának ugys bajt okozna csak. Tönkre tenné a karrierjét!... Fájdalmasan vonaglott a Margit ajka és mosolygó, szép szemét is elborította a fájdalom, az enyhülés harmata. Kendy pedig elbocsájtotta a kezét és komoran nézett maga elé.

— Igaztalanul vádol Margit!... Nyilván hallott valamit a polgármester leányáról, akit

* **Congrua ülés.** A congrua fölvizsgáló bizottság tegnap, augusztus 19-én ülést tartott a vármegyeház kistermében. Jelen voltak Szunyogh Péter alispán mint elnök, Széchényi Jenő kanonok, Dencs János tb. kanonok, esperes-plebános, Walner Ödön t. főügyész, K. Nagy Endre pénzügyi titkár és Balogh Elemér jegyző. Két plebánia congrua összeírása vizsgálatot felül és pedig a bárándi, amely plebániái javadalom bevétele 2091 frt 91 kr., kiadása: 396 frt 22 kr., tiszta jövedelme: 1695 frt 69 kr. és a hosszupályi; ennek bevétele: 1133 frt 21 kr., kiadása: 98 frt 26 kr., tiszta jövedelme: 1034 frt 95 krban állapított meg.

* **A kamarák kongresszusa.** A kereskedelmi és iparkamarák évenként más-más kamarai székhelyen kongresszust tartanak, a melyeken megbeszélnek egyes fontosabb ügyekben követendő eljárást. Ma és holnap Kassán tartják meg a kongresszust, a mely a Kárpátokra tanulmányi kirándulással lesz összekötve. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamarát a kongresszuson, Jankó József elnök akadályoztatása folytán Reismann Mór alelnök és dr. Sarkadi Lajos titkár képviselik. Tegnap elutaztak Kassára.

* **Elutasított felebbezés.** A Bazár-szoros kibővítésére vonatkozó azon közgyűlési határozatot, hogy a Mayr és Weiszlovits házakat a város kisajátítja, Mayr Sándor háztulajdonos megfelebbezte. A belügyminiszter most tudatja Nagyvárad városával, hogy a felebbezést elutasítja, mert a kereskedelmi miniszter már megadta a kisajátításra az engedélyt.

* **Százket éves szabadsághős.** A Horváth-Kécsához tartozó Hettény pusztán 102 éves korában halt meg Samu András 1848-iki honvéd, aki Kiss Ernő vitéz dandárában küzdött a szerbek ellen. Az öreg ember mindvégig nap-szám bób tengette életét, azonban egész haláláig a legjobb szinben és egészségben volt, minden előzetes betegség nélkül hunyt el. — Halnak az öreg honvédek, pár év múlva nem lesz belőlök egy sem.

* **Nagyvárad kövezetvámja.** Ez év végével Nagyvárad városának letelik a kövezetvám és a vasuton behozott áruk kövezet és behozatali vámszedési joga s kérte a minisztert, hogy ezen javadalmat újabb 12 évre engedélyezze a miniszter. A kereskedelmi miniszter értesítette a várost és a kamarát, hogy a város ezen kérelmét nem teljesíti most és pedig inkább csak alaki okokból. A város ugyanis

hosszám akarnak erőszakolni. Értem a célzást a karierre, de nekem nincs szükségem a miniszteri tanácsos protekciójára. Majd, talán a magam emberségéből is elérek oda, ahova indultam. És ha nem érek el addig, szépen megéltünk így is, ha maga akarja . . .

A polgármester leányától ne féljen. Sokkal jobb barátja vagyok Solti főhadnagynak, sem hogy ott lábatlankodjam az utjában.

A leány pedig van annyira értelmes, hogy a szive sorsát maga intézze, függetlenül a tanácsos nagybácsik protekciójától.

Az én teóriám nagyon hibás! A boldogságot, édes Margit, többre becsülöm a karrierénél, hiszen a szív megnyugvása, az élet boldogsága — ez a legszebb, legnagyobb karrier. Én azt a másikat feláldozom emezért . . . Akarja?

Hogy akarja-e? Margit, a selymes hajú, szőke Várady Margit úgy érezte, hogy a szomszéd Kendy-gyerek áll előtte, a kis diák, a törékves fiatal ember, aki ábrándokat sző, terveket készít a jövőbe és azt ajánlja neki, hogy a tanítói pályát válassza.

A tervek javarészt — ime megvalósulának. Egy van vissza még és ennek megvalósulása csak tőle függ, egyedül tőle . . .

Felelni akart, szólni akart, de elakadt a szava a nagy boldogságtól. Érezte, hogy vére mind odatolul az agyába, a szemei pedig megtelek könnyel. Aztán nem érzett semmit, csak a férfi csókját, a mikor szőkefürtös feje odazuhant a Kendy Elemér karjába . . .

nem hallgatta meg s nem terjesztette fel a nyilatkozatát a gazdasági érdekeknek a közigazgatási bizottságban való képviseltetésre hivatott közgazdasági előadót. És pedig arra nézve, hogy a vámszedés által a tenyész és állatforgalom érdekei érintetnek-e s mily mérvben gyakorol visszahatást arra. Ezt pótolni kell s akkor hoz a miniszter érdemleges határozatot.

* **Királyvárosi Lőcse.** Lőcséről jelentik: A városi képviselőtestület tegnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a királylátogatás alkalmából kiküldött bizottság jelentést tett eddigi intézkedéseiről. A jelentés szerint a város főbb utcáinak díszítésére 18,000 frt fog fordítani. A megyeházán most rendezik be a Felső lakosztályait. A nagy fogadóterem díszítése különösen szép lesz. A bizottság javasolta, hogy a királylátogatás ideje alatt a város nagy részét villanymal világítsák, amely célból az államvasutak a szükséges gépezetet ingyen engedik át. Az alispán köriratban felszólította a járás szolgabíráit egy parasztfelvonulás szervezése dolgában. Az eddigi jelentésekből ítélve, 1500 résztvevőre biztosan lehet számot tartani, ezek, valamint ötszáznál több bányász fáklyamenetet repdesznek, a lőcsei Dalosegyesület pedig szerenádokat ad a király tiszteletére. A küldöttségek fogadtatásánál csakis a szepesiek jönnek tekintetbe, nem pedig, mint eleinte tervezte volt, hogy szomszédbeliek is. A román és gör. kath. papságot Szmrecsányi Pál szepesi püspök fogja vezetni. Hir szerint Ferencz Ferdinánd és Ferencz Salvator főherczegek nem mennek el a lőcsei hadgyakorlatokra és a Própsztner Gyula nagybirtokos által részükre felajánlott lakást levélben köszönték meg. József főherczeg a plebánián fog lakni, amelynek helyiségeit restaurálják.

* **Merénylet az utcán.** Debreczenben tegnap éjjel mint debreczeni tudósítónk jelenti, a vasuti állomás előtt megtámadták Egri Károly nagy-károlyi géplakatost és nejét, a nőt főbe verték, a férfinak pedig az arcába kést szurtak. A merénylő akkor elmenekült, azonban már tegnap sikerült elfogni Szöllősi Lajos csavargó személyében, aki beösmerte, hogy a gyilkos merényletet ő követte el. Tetének indítókául nyomorát mondja, s azt mondja, hogy csak amikor meglátta a gépészt és a nejét, akkor határozta el magát a merényletre. Szöllősit átadták az ügyészségnek.

* **Halálozás.** Makai Károly ev. ref. lelkipásztor úgy maga, valamint neje szül. Szondy Ilma nemkülönben számos más rokonaik nevében is fájdalmas szívvél tudatják a legjobb atya, após, nagyatyja és rokonnak Makai Bálint nyug. kisujszálási ev. ref. tanítónak, tanítói pályán 40 évi működése után folyó év augusztus hó 19-én d. e. 10 órakor élte 89-ik évében végelgyengülés következtében történt csendes elhunytát. A megboldogult kedves halott földi maradványai folyó hó 21-én d. u. 1/2 3 órakor fognak az ev. reform. templomban tartandó ima után az élesdi ev. reform. sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtelre az elhunyt rokoni, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Élesd, 1898 augusztus hó 19-én. Béke poraira.

* **A szegényügy rendezése.** Nagyváradon a szegényügy tekintetében türethetetlen állapotok vannak; annyi a koldus, hogy a rendőrség nem képes boldogulni velük. A polgármester óhajtja a szegényügy rendezését s Réz Bertalan h. rendőrbiztos megbizta, hogy a szegényeket írja össze s hallgassa ki. A rendőrbiztos már mintegy 300 szegényt hallgatott ki. Természetesen a szegényügy rendezésével egyidejűleg a bejelentő hivatalt is létesítik.

* **A tanoncziskola értesítői.** A nagyvárad kereskedő-tanoncziskola növendékei értesítetnek, hogy az 1897—98-ik tanév értesítőjét f. hó 21-től kezdve minden délután a »Kereskedelmi Csarnok« titkári hivatalában átveheti.

* **Elpusztult község.** A Sátoralja-Ujhelytől egy órányira fekvő Radvány község tegnap csaknem teljesen leégett. A falu százket háza közül uolczvanhárom áldozatul esett a lángok-

nak. A tűz martaléka lett ezen kívül számos melléképület s az egész évi termés, ami a csűrökbe volt behordva. A községben a tűz folytán a nyomor igen nagy. A tüzet állítólag gyermekek csinálták.

* **A bonczház építése.** A napokban már említett tett lapunk a tanács eljárájáról, melylyel a bonczházat a temetőkapu mellé akarja építtetni. Erre az ügyre vonatkozólag a következő sorokat kaptuk: Válasz a »Nagyvárad« f. hó 18-iki számának újdonsági rovatában megjelent »Kegyeletes városrész« című közleményre. Tisztelt szerkesztő ur! Említett újdonságban valamely munkatárs a hullaház építése tekintetében a tanácshoz benyújtott kérvényt bírálva, azt »furcsa« kifejezéssel kritizálja. Ez a szó minden esetben nagyon kopott, semmit mondó beszéd, amilyennek a mai hírlap-irodalomban már nem volna szabad helyet adni, mert közérdekű dolog van joga, sőt kötelessége a lapnak bonczolni, de mindig komolyan, tárgyilagosan és nem egy üres szóval kifejezni valamely sugalmazott véleményt. A beadott kérvény különben három indokolást tartalmaz: először azt mondja, hogy a hullaháznak a tervbe vett helyen való építése »kegyelet sértő!« Kérdem a t. közönséget, vajjon nem kegyeletsértés-e az, ha még teljesen el nem enyészett, sőt nem is régi sirokat dulkan fel építkezés céljából? Másodszor azt állítja a kérvény, hogy a hullaház helyeni fennállása káros hatással lehet az egészségre. No hát ezt senkinek magyarázni nem kell. Végül kijelöl a kérvény egy alkalmas helyet a célra és pedig kijelöli a kolera-bódé szomszédságában lévő területet, a mely helyen ép oly kevés költséggel, de a közérdek, a kegyelet és a közegészség veszélyeztetése, illetőleg megsértése nélkül fel lehetne állítani a hullaházat. Ezt tartalmazza az a »furcsa« kérvény! Mondja meg a nagyközönség, vajjon hol van ebben a furcsaság! Végül sziveskedjék a »furcsa« kritikus ur tudomásul venni, hogy a kérvény benyújtói is teljes tudatában vannak, hogy a hullaház a temetőbe való s ez intentio — mielőtt azt ő megálmodta volna — a kérvényben kifejezést is nyert már, azzal a különbséggel, hogy ott a »temető« elhagyottabb részén és nem a »temető kapuban«, tehát a legforgalmasabb helyen javasoltatik annak építése. Nagyvárad, 1898. aug. 19. Egy a kérvényt aláírók közül.

* **Letartóztatott közgyám.** A budapesti főkapitányság abekés-csabai hatóság megkeresésére letartóztatta Omaszta Elemért, Csaba város hivatalától fölfüggesztett közgyámját. Omasztát, mint nekünk írják, hűtlen kezelés és nagyfoku hanyagság miatt hónapokkal előtt vizsgálati fogságba helyezték. Néhány nap múlva megszökött ismeretlen helyre és akkor tűnt ki, hogy huszezer forintnyi adósságot hagyott hátra, de ezenkívül városi zártörést követelt el, mert az előbb bírólal lefoglalt butorát önkényűleg eladta. Omaszta fegyelmi ügyei oly természetűek, hogy jelenléte szükséges. A gyulai kir. törvényszék a letartóztatott főlebbezésére a vizsgálati fogságból kiszabadította Omasztát, de utasította állandó tartózkodásának a rendőrséggel való közlésére.

* **Kézrekerült betörő.** Ezelőtt néhány héttel hirt adtunk arról a lopásról, a melyet Kávasdon követtek el Aburdán Mitru földmives kárára. A tolvaj akkor megszökött s mindenütt keresték, de hiába, pedig a csendőrség mindent elkövetett, hogy kézre kerithesse. A betörőnek azonban még sem sikerült megmenekülni, mert tegnap elfogták, amikor is kisült, hogy a tettes nem más mint Kogyilla Demeter munka nélküli csavargó, aki a lopást be is ismerte. Átadták az ügyészségnek.

* **Elfogott templomrabló.** Tegnap egy pécsi ékszerészhez egy előkelő külsejű férfi állított be és értékes templomi edényeket kínált megvételre. Az ékszerésznek gyanus volt a dolog és telefonon azonnal értesítette a rendőrséget, mielőtt azonban a rendőrségtől érkezett volna valaki, a gyanus alak megugrott. Ma reggel azonban rátaláltak és Vaszary Gyula rendőrkapitány a sétatéren személyesen fogta el a betörőt, a ki előkelő nagyváradai család-

ből származik. Neve *Nadányi Albert*. Tegnap délelőtt elemelt a pécs-belvárosi templomból 1000 forint értékű feszületet. A sekrestyés később rájött a dologra, de nem mert jelentést tenni. A tolvaj a temetőben tartózkodott napok óta, ott rejtette el a feszületet is, a melyet most előadott. Legutóbb mint községi jegyző volt alkalmazva. Átadták az ügyészségnek.

* **Letartóztatott kivándorlók.** Az utolsó évtizedben sok ezerre megy azoknak a száma, akik hazánkból Amerikába mennek szerencsét próbálni, noha sok esetben koldusan jönnek haza, a kivándorlási kedv mégsem lankad. Győrből írja most tudósítónk, hogy a győri rendőrség tegnap egy egész sereg asszonyt — leányt és gyermeket tartóztatott le, akik Amerikába készültek — a családfo után. Mindannyian egy faluból valók s a kivándorlók után akartak menni hamis utlevelekkel, azonban ezen rajta vesztettek. Most azután mindannyikat vissza tolonczolták falujukba.

* **Stumpf hadnagyot fölmentették.** Emlekeztes még, hogy Stumpf hadnagyot, aki néhány héttel ezelőtt Przemisben agyonlőtte Hopfinger útsorást, Bécsbe vitték, az ottani örültek házába. A hadnagy már ismét szabadon van. Bécsből ugyanis azt jelentik, Stumpf hadnagyot az elmeorvosintézetből mint teljesen ép eszű embert kibocsátották. A hadnagy visszatuzott Przemisbe, hol ismét rendes szolgálatot teljesít. Az orvosok megállapították, hogy tettét pillanatnyi elmezavarban követte el.

* **Elveszett.** Tegnap délelőtt 1/2 12 óra körül a főutcán eleveszett egy kis arany gyűrű, ami nem annyira az értékénél fogva, mint inkább emlékként becses. A káros kéri a megtalálót, hogy a gyűrűt adja át a rendőrségen meg tudható czimen, ahol is nagy jutalomban részesül.

* **Elgázolta a vasut.** Borzalmas szerencsétlenség történt tegnap Nagy-Károlyban a vasuti állomáson. Az egyik berobogó vonat elgázolt egy kalauzt, aki a sineken ki is lehelte lelkét. A szerencsétlenség oka a kalauz *Radó János* vigyázatlansága volt, aki nem vigyázott eléggé s így megsuzott s a sinek közé esett és az egész vonat keresztül ment rajta, darabokra szaggatva őt, úgy hogy mire levették a sinekről, már meg volt halva. A szerencsétlen ember fiatal özvegyet és három árva hagyott hátra.

* **Panoráma-festők.** Mennyi gunyolódáson, előítéletlen kellett győzedelmelkedni, hogy előkelő művészek, hírneves képirók panoráma-festésre szánják rá magukat. Mily nagy szorgalomra, mennyi tudásra és körültekintésre volt szükség, hogy vállalkozásuk szégyent ne ejtsen az esetjükön, szorgos munkájuknak mily általános sikert kellett aratni, hogy jó hírtüket megnövecsse. Számolniok kellett a látogatók nagyon is vegyes izlésével, képükkel közvetlen tudást kell gyakorolniok az egyszerű munkásra és a műértőre. Vonzó erővel kell birnia művöknek a nagy tömegre. Az óriási vásznat elevenné kellett tenni, hogy minden alakja kidomborodjék és hű legyen, minden mozdulat reális, minden fa-fü olyan, hogy a képhez ragasztott csalóka-föld természetes bozottja, fája összeolvadjon a festék színével. Mozgalmas, epizódokkal tarkított legyen a vásznak, ha azt akarják, hogy a néző figyelmét hosszan lekösse, érdeklődését mindvégig ébren tartsa. Azt higgyem, hogy a szabad ég tiszta kékje ragyog rám; ha csataképet látok előttem száguldjanak a remek sorok, seregek; a harc az én szemem előtt folyon és azt az érzést lopja belém a művész a minő a kép alakjait verte össze egy nagy tömegbe Csak, ha mindent elérték, csak akkor járt sikerrel a művészek vállalkozása és csak akkor tudjuk megbocsátani nekik, hogy a páfoszi felhőkkel alászálltak a panoráma — vagy a mint ezeket az új hatalmas látványos képeket hívjuk — a körkép átlátszó tiszta légkörébe. Csak egy föltételről feledkezzenek meg és a művészi babért elhervasztja a nagy közönség, hideg közöneyei, akkor válik igazán valóvá a latin mondás: *pictor res communis est* — **mindenki** út egyet-egyet rajta. — Műértők és laikusok egyértelmű magasztalással, elragadtatással szólnak arról a hatalmas csatakörképről, melyet *Vágó Pál* a tipikus magyar festő, *Spányi Béla* rég ideje egyik legkitünőbb tájképfestőnk és *Styka* a nagy hírű lengyel mester festett. Az az óriási vászon, melyen szabadságharcunk félszázados évfordulójának emlékére megfestették a szabadságharc egyik

diadalmas ütközetét: *Nagy-Szeben* bevételét, a minden gáncs nélkül való *Bem-Petőfi* körkép, melyet minden magyar ember igaz szeretettel néz meg mindenha *dicsősége* lesz a megfestőinek.

x **A Thék-féle zongorák Aradon.** Abból az alkalomból, hogy az országos dalünnepre Aradon az egész országból összesereglettek a dalosok, vasárnap délelőtt fél 12 órakor a Krispin-féle zongora-teremben bemutatták egy hangverseny keretében a Thék-féle alumínium zongorát. Már jóval a kitűzött idő előtt zsufolóság megtöltötték a termet a fővárosból lerándult művészek és az aradi műértő közönség. Pont fél 12 óra volt, amikor az emelvényen megjelent a nyiregyházi dalárda és elénekelt a Gaal Ferencz »Bilincs« című karéneket. Utána a 12 éves kis Keresztes István ült a Thék-zongorához és korát felülmúló érettséggel játszotta el Liszt Ferencz II. Rapszódiját. Alighogy a végső akkord elhangzott, a meglepetés moraja zúgott végig a hallgatóságon, hogy a zongorából milyen zengő hangok töltötték be a termet. Preschl Gyula kir. főmérnök Gaal Ferencz zongorakiséréte mellett előadta Schubert »L'abeille« című darabját. Schunda Venczel bemutatta tárogatóját, néhány kurucz nótát játszván rajta. Ságih Emilia igen kedvesen énekel Káldy-féle dalokat. A nyiregyházi dalárda Gaal Ferencztől énekel magyar népdalokat meglepő precizitással. A hangverseny utolsó pontját képezte Várady Antal urnak a Thék-féle zongoragyár főnökének briliáns zongorajátéka, aki Rubinstein-Liszt »Magyar melódiáját« adta elő. Játékát zúgó tapsvihar jutalmazta. A hangverseny után a közönség meglepetéssel a Thék-gyár kilencz zongoráját s mindenki azzal a tudattal távozott a sikerült hangversenyről, hogy végre van Magyarországon egy olyan zongoragyárunk, amely bátran kiállja a versenyt a külföldi gyártmányokkal. Thékét a jelen volt műértő közönség zajos ovációban részesítette. Nagyon óhajtanónak tartanánk, ha városunk műértő közönsége előtt is be lennének mutatva a fentnevezett gyár gyártmányai, hogy mi is gyönyörködhetnénk a magyar ipar eme új vívmányában.

Fürdői élet.

Pár héttel ezelőtt megirtuk már, hogy dr. Csata János miniszteri egészségügyi tanácsos a M. A. V. tisztviselői számára a Püspök fürdőben egy szanatorium építését vette tervbe, melyhez a bibornok ingyen telket fog átengedni. Ettől eltekintve a fürdő igen szép haladásnak néz elébe, amennyiben a tátrai fürdők mintájára csinos nyaralók fognak épülni benne, így tervbe vették már az építést Nógáll János püspök, nagyprépost, dr. Popovics György megyei főorvos és még többen. Goldis János gör. kel. püspöki helynök villája már teljesen felépült.

A fürdő agilis bérlője Czegléd Sándor különben semmi áldozattól sem retten vissza, hogy az ott gyógyulást kereső közönség minél kényelmesebben érezhesse magát, miután a viz szaktekintélyek s a meglepő gyógyítási sikerek által kimutatott gyógyereje az ország minden részéből vonza oda a szenvedő emberiséget.

A sétáló közönség kényelmére készül már az erdőben vezető sugárút, mely árnyatadó hársfákkal van végigbeültetve. A fürdőből innen egy negyedórai kellemes séta után egy ugynevezett svájci házba fog érni a közönség, ahol frissen fejt tejet, vaját és sajtót fognak kiszolgálni a pihenőknek. Innen hamar lehet majd a gyönyörű Sólomhegyre érni, a hol az e célból ideérkező bányászok fel fogják nyitni a természeti csodákban gazdag solyomhegyi csepkőbarlangot. — Ez ritka és érdekes látványossága lesz ezental a Püspök-fürdőnek, mert eddig csak Szepes-Bélan vagy Adelsbergben láthattak a turisták csepkőbarlangot. A szeptemberi utóidényben a lakások ára 30%-al fog csökkenni. Ez idő szerint a Püspök-fürdőben üdülnek:

Dr. Pallay Miklós és neje, orvos Debreczen, dr. Schweiger Edéné ügyvéd neje, Krausz Dávidné kereskedő neje Nagyvárad, özv. Telky Mártonné magánzó Budapest, Rutter Emilné távirdataácsos

neje Nagyvárad, Zisterer Julia, Telky Hermin Budapest, Marie Feigel és leánya magánzó Páris, Földváry Sándor ügyvéd M.-Szalka, Herman Benedekné Nagyvárad, Dorogi Lajos és neje ev. ref. esperes Kisujszállás, báró Kemény Gyula és családja Pusztakamarás, Zeyk Dániel főispán N.-Egyed, dr. Nógáll János felszent. püspök Nagyvárad, Tóth Béláné gyógyszerész neje, Begnics Mária Debreczen, Schadeberg Aranka Nagyvárad, Fried Józsefné mérnök neje P.-Ladány, Schwarz Lajos és családja, földbirtokos, Budapest, Farkas Ferencz és neje földbirtokos Sz.-M.-Kenéz, Fuchs Gyula és családja, mérnök Budapest, Vrasda Eleonóra, Taschuer Virgisan Irgalmns nővérek Nagyvárad, Kanyuk Mihály pénzügyőri szemlész, Jakab Mór erdész Érmihályfalva, Korbuly Bogdán és neje, bankigazgató Kolozsvár, Wick Zsuzsánna gazdasszony Budapest, Madselle Seraphima, Madselle Bernandier, Madselle Johanna, Orsolya szüzek Nagy-Várad, Szathmáry Erzsébet magánzó Szentés, Eckertl Ida tanítónő Orosháza, Kollár Ernőné kereskedő neje Baja, Balogh Lajos vasuti hivatalnok, Kolozsvár, Stavivessik Ferencz mérnök vállalkozó Nagy-Várad, Csányi Istvánné földbirtokos neje Hód-Mező-Vásárhely, Gottlieb Vilmosné kereskedő neje, Aranyi Albertné kereskedő neje Nagyvárad, Markovics Dezsőné magánzó Debreczen, Kuppermanné kereskedő neje, Mátray György városi hivatalnok Nagyvárad, Tóth Béla pénzügyőri szemlész, Nagy-Szalonta, Tóth Lajos pénzügyőr Nagyvárad. Kóler Edéné gazdatiszt neje Pusztakovácsi, Darabos Györgyné gör. k. lelkésznő Acsád, Szántó Józsefné vasuti kalauz neje Debreczen, özv. Fehér Izraelné és családja kereskedő Nagyvárad, Kiss Antal és neje, ev. ref. lelkész B.-Szt.-Márton, Lázár Ferencz és neje, földbirtokos Ördögkut, özv. Szakolczay Gyuláné birtokos M.-Telegd, Soltész Imre rom. kath. plebános Kálmánd, Popovics Konstantin gr. kath. esperes Ó-Szt.-Anna, Kálai Béni és családja birtokos Dengeleg, E. Lányi Sándorné birtokos Földes, Hangya Józsefné birtokos Dévaványa, özv. Pápay Ferenczné és leánya földbirtokos, Vörös Jenőné gazdálkodó N.-Szalonta, Nagy Sándorné vasutas neje Debreczen, Weisz Lajosné kereskedő neje Nagyvárad, Gerő Henrik hivatalnok M.-Telegd.

*
A Félix-fürdőben szintén többféle czi-szerű ujitások tervezetnek, melyek nagyban fogják emelni a fürdő látogatottságát. Fürdővendégek nagy számmal vannak jelenleg is a fürdőben.

IRODALOM.

— **Ötven év alkotmányos egyházpolitikája** című mű szeptember elején küldetik szét az előfizetőknek. Miután a könyv korlátolt példányszámban nyomatik, az időszerű munka megrendelése a szerző nevére (Keményfy Kálmán Esztergom) küldendő.

— **Uj zenemű.** Rózsavölgyi és társa cs. és kir. udvari zeneműkereskedő czég kiadásában megjelent az országjárte elterjedt »A bihari határszélen...« és »Félt az anyám a legénytől...« című eredeti dal, melynek szerzője Lengyel Miska, az ismert zeneszerző. A füzet csinos kiállításban jelent meg. Ara 60 kr

EGYESÜLETEK.

A ker. betegsegélyző pénztár ülése.

A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága folyó évi aug. 21-én, vasárnap, délelőtt 10 órakor a saját helyiségében (Apáczatecza dr. Rothmann-féle házban) igazgatósági ülést tart.

Az ülés tárgysorozata:

- 1 Két jegyzőkönyv hitelesítő megnevezése,
- 2 Az 1898. július hó 31-én tartott igazgatósági ülésről felvett jegyzőkönyv bemutatása és a fenntartással hozott határozatok jóváhagyása.
- 3 A Nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur 28.650—VIII. számú leirata az 1897. évi zárszámadás jóváhagyása tárgyában.
- 4 A központi végrehajtó bizottság által megküldött kölcsönösségi viszonyra vonatkozó szabályzat tárgyában adott válasz utólagos jóváhagyása.
- 5 A Nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi

miniszter ur 44.392—VIII. számú leirata a tanoncok táppénze tárgyában.

6. Ugyanannak 52.818—VII. számú leirata a családtagok kórházi költségének megtagadása tárgyában.

7. Biharvármegye 853—898. számú átiratában tudatja, hogy a pénztár fekete-erdői orvosának a Nagyméltóságú belügyminiszter ur 72.890—VI. számú leiratában a kézi gyógytárt engedélyezte.

8. Molnár Lajos derecskei lakos önként belépőül ajánlkozik.

9. Guttman Paula segélykérvénye.

10. Hartmann Mórné Nuszbaum Stefánia kérése a visszamenő járulékok mérséklése iránt.

11. Kovács Antal nagyváradai lakos táppénz kiutalását kéri.

12. Rubinstein József érmihályfalvai lakos a visszamenőleg megállapított járulékok mérséklését kéri.

13. Cichonskiego József a kiadott sérvkötőt újabb husz hétre engedélyezni kéri.

14. Márkus János bályoki lakos hasonló kérése.

15. Farkas Sándor > > > >

16. Kuhorszki A. > > > >

17. Sipos Mihály > > > >

18. Szenes Gábor tamásdai uradalmi intéző a visszamenőleg megállapított járulékok törlését kéri.

19. Schöchter Lajos kéri megengedni, hogy kezelő orvosát szabadon választhassa.

20. Resovszky Dezső hasonló kérése.

21. Gálbory József volt sólyomkői üveggyáros leírás iránt benyújtott folyamodványa.

22. Werner Mennyhért volt bizalmi férfi ügye.

23. Teitelbaum Bernát segélykérvénye.

24. Beck Szeréna segélykérvénye.

25. Titkár havi jelentése.

26. Egyéb folyó ügyek és indítványok.

MULATSÁG.

Gyermekek mulatsága. A ki a gyermekeket szereti, jó szíve van, s kárpótolja a kicsinyek hálás szeretete. *Stadler Frigyes*, a színtársulat derék baletmestere igen nehéz, de szép és kedves munkát végzett, mikor egy sereg apróságnak és azok szüleinek szívbéli igaz örömet szerzett. Betanított egy csapat kedves gyermeket két kis szindarabra, s még többet a legszebb tánczokra. Ezeket a szép kis babákat mutatta be tegnapelőtt este *Kárger Sándor* pompás nyári mulató helyiségében. A tágas üveges terem egyik végén csinos, ügyes színpad volt felállítva s itt mutatták be kedves ügyességüket a kicsikék. Két szindarabot: »*A szívtelel*« és »*A két befőttes üveg*« című kedves naivitással megírt apróságot adták elő meglepően, szépen. A két darabban játszottak: *Márton Ernő*, *Fehérvári Etelka*, *Schmidt Aranka*, *Miklósi Aladár*, *Fehérvári Miska*, *Pusztai Mariska*, *Voszka Margit*, *Voszka Jolán* és *Schmidt Margit*. Az előadás után a kis liliputi sereg, mintegy 30 kicsike elragadóan mutatta be a francia négyest és még más tánczokat. A gyermekek mulatsága után tánczra keltek a nagyszámmal összegyűlt vendégek s kora hajnalig mulattak jó zene, pompás ételek és italok mellett. *Stadler Frigyes* meglehetően a szép sikerrel elégedve s igen kedves dolog volna, ha megismételné a gyermekek szívet, lelket önyörködtető előadását.

SZÍNHÁZ.

1848.

— Hadak utja. —

Lehetnek népek, a melyek jobban ismerik történelmüket, mint mi; de olyan nincs több, a melyik jobban tudna lelkesedni érte, jobban tudna tűzbe jönni nagy napjai említésére, mint a magyar!

Micsoda lelkesedés fogta el tegnap az egész színikört! Hogy újrátztatták a Kossuth-nótát, a Hymnuszt! Hogy tapsoltak csaknem minden jelenetre! Pedig ugyanazok az alakok mozogtak tegnap is a színpadon, a kiket sokkal művészebb szerepekben eleget láttunk tegnapelőtt meg azelőtt. *Verő Györgyöt* is ismerjük már nagyobb alkotásokból... Nem is a színésze-

ket, nem a szerzőt, ezernyolczszáz negyvenyolczat ünnepelte a nagyváradai közönség.

Jól esett a sok pszichológiai, pathológiai, fiziológiai probléma után végre olyan szindarabot látni, ahol nem kell törni a fejünket semmiféle tudományos okoskodáson, ahol lehetett szabadon lelkesedni, szabadon busulni, szabadon vigadni, szóval: szabadon élvezni.

Ez a tegnapi est óriási sikerének titka.

Nem! ez a darab nem bukkhatik meg sehol, még ha olyan rosszul játszik is. Hiszen nem is annyira a színpadon, mint inkább a néző saját lelkében folyik le az egész. Elég a színésznek egy szava, egy mozdulata s az nekünk egy egész drámát, egy egész tragédiát jelent, a melyre feldobog a szív, vagy elborul a homlok.

A lelkesedés átragadt a közönségről a színészekre is. Vagy megfordítva történt? Hamarosan bajos lenne eldönteni. Elég az, hogy a lelkes játék sokat lendített az előadáson, a lelkes nézők pedig nem egy apróbb botlást szívesen elnéztek. Így aztán az általános lelkesedésből általános meglegedés lett mindkét részről.

Szinte zavarban vagyunk, mikor arról van szó, kivel kezdjük az est részletezését. Az összes főbb szereplőket elsőnek kellene vennünk, ha igazságosak akarunk lenni.

Talán legjobb lesz azzal kezdenünk, a ki mellett a közönség leginkább tüntetett tapsaival és egy »1848« felirású koszorúval: *Székely Irén*nel. A művésznő ismét egy fényes diadalát jegyezheti fel. Sajnálattal láttuk ugyan az első jelenetekben, hogy különösen az énekhez nem volt eléggé disponálva. Később azonban rá is átragadt a lelkesedés lángja s az utolsó képekben úgy csengett hangja, mint bármely legsikerültebb alakításában. *Eszter* szerepét adta sok kedvességgel és közvetlenséggel. *Játéka* elejétől végig kifogástalan volt, a VII. képben pedig (*Fekete karácsony*) igazi drámai magaslata emelkedett. Tisztán csengően és egészen átérzve szavaltta el a *Hadak utját* is, úgy, hogy a komoly dráma muzsája valóban haragudhatik az operetre, hogy ezt a kiváló tehetséget a maga számára foglalta le.

Énekes szerepben nagyon tetszett *Turchányi Olga*. Nem nagy terjedelmű s nem is erős hangjával olyan ügyesen tud bánni, hogy nagy hatást ér el kisebb dalocskákkal. *Székely Irén*nel együtt énekelt kettőse (V. kép: *Othon*) egyike volt az est fénypontjainak. *Játékával* is megállotta helyét, különösen kedves volt a VIII. kép. (*fehér karácsony*) veszekedési jelenetében.

Laczkó A. az öreg *Débn* asszony szerepében nyújtott biztos tanulmányra valló jeles alakítást. Nyugodt öntudat jellemezte minden szavát, minden mozdulatát. A szerető anya gondosságát és a honleány áldozatkészségét ő egyeztetette össze legszebb összhangban. Az ő játéka magyarázta meg, miért áldozza fel a magyar nő gyermekét is, ha a haza kívánja, egy szó, egy könny nélkül.

Meglepett *Szengyörgyi Bem* apója. Mit nem várhatunk még ettől a művésztől? *Maszkja*, ruhája megfelelő volt. Mindössze kár volt cs. és kir. tiszti köpenyt öltenie, mert hiszen *Bem* apó tudvalevőleg egyszerű szürke köpenyben járt mindig. Kitűnő volt a piskii hidnál, amint lovagkorbácsal ütötte el az osztrákokat ágyuitól, valamint az V. képben a lengyel himnusz énekelése alkalmával. Megemlíti, hogy gyönyörűen beszélt rossz magyarsággal. Igazi *Bem* apó! *Zajos* tapsokat aratott s a képek végén többször hívták lámpák elé. Az előjátékban mint *Széchenyi* tűnt ki hű *maszkjával*.

Hasonló meglepetésben részesített *Pataki Béla* is. Ezt a fiatal embert úgy ismertük, mint igen kiváló társalgó színészt, de ilyen meglepő hanganyagot nem is sejtettük nála. *Petőfi Sándort* személyesítette. *Maszkja*, öltözéke a lehetőségig hű volt. A *Talpra* magyart még senkitől sem hallottunk szebben szavalni. Mindössze azt ajánljuk, ne gesztikuláljon összeszorított ököllel és kinyújtott mutató ujjal; az még nála is komikus. Hatalmas hangja legjobban a VI. képben (*A vég kezdete Segesvár*) érvényesült; talán azért, mert nem feszítette annyira túl, mintda *Talpra* magyarnál. A meghalási jelenet után többször hívták ki.

Valódi kabinet alakításnak mondhatjuk *Hornyánszky Mihókját*. Kis szerep, de annál jobban feldolgozta. Különösen érdeműl tudjuk be, hogy bár sántát adott, sem játéka, sem *maszkja* a nevetségest még csak meg sem közelítette. Valóban megható játékáért ismételt tapsok és kihívások jutalmazták.

Bartos Gyula (*Balta János*) gyűlöletes szerepét jól fogta fel és kifogástalanul adta. Kár, hogy a IV. képben az elfogási jelenet olyan erőtetett, természetellenes volt.

Tompáról (*György*) csak jót mondhatunk. Különben igen hálás szerepe is volt, a melyet bensőséggel adott. Legnagyobb tetszést akkor aratott, mikor nekilelkese, *Székelylyel* és *Kassaival* a lámpák előtt énekelte el a *Kossuth-nótát*. Ez megint a közönségre hatott gyűjtőn, úgy, hogy utána a fiatalság még egyszer elénekelte. Szép volt ez így is, de még szebb lett volna előadás közben az egész közönségnek felugrani s a színészekkel együtt énekelni azt az örökké gyűjtő nótát. Hja, de az ilyesminek önkéntelenül kell támadnia.

Kassay (*Laczkó*) énekével aratott sikert. Igaz ugyan, hogy az ének szövegéből a rossz kiejtés miatt csak minden harmadik szót lehetett megérteni,

E. Kovács Gyula mint *Kossuth Lajos* *maszkjával* nagyon tetszett. Mozdulatai is emlékeztettek a nagy kormányzóra. De az illúziókat kissé lerontotta annak a *büvösnek* hirdett érczes hangnak a hiánya.

Vendreyről (*Zakár*) örömmel jelentjük, hogy tud ő egészen érthetően beszélni, ha akar.

Elemében volt ugyan a bohókás örmény szerepében, de nem engedte magát tulzásokba ragadtatni s így megmaradt kiejtése tisztának, játéka izlésebbnek.

K. Árpási Kata *Vendrei* partnere lett volna, mint *Kiristka*, ha néhol tulzó néhol hideg viselkedése annyira el nem üt tőle.

Várad *M. Jókai* mondókáját szavaltta egyhangú harsogással.

Megemlíti még a kis *Fehérváry* leánykát, kívánva neki, hogy majd nagykorában is oly kedves legyen a színpadon, mint tegnap volt.

Török K. igen jó paraszt gazda volt. A tébolyult állapotot különösen jól adta. Efféle szerepekben szívesen látnók többször is.

A kisebb szerepek *Leővey*, *Odry*, *Vank*, *Heltai* és *Miklósi* kezében voltak.

A rendezés általában jó volt. Máskor azonban jó lesz a gépmestert valahogyan értesíteni, mikor működjék, nehogy a tegnapi *Hadak utjához* hasonló baklövések forduljanak elő. A tömegek egészen jól mozogtak. A csoportos táblák pedig, mint a *branyiszki* diadal, *Budavár ostroma*, *Petőfi apoteozisa*, különösen pedig az »*Álom*« igazán megleptek.

Zenekar kellő diskrét módon szolgáltatta a kíséretet.

A közönség természetesen zsufolásig meg-

töltötte a bódét és lelkesült, tapsolt eleget, sőt az előadás után még egy kis tüntetést is rendezett Székely Irén és Turchányi Olga tiszteletére.

Szinköri hírek.

Az igazgatóság a munkaszünetes nemzeti nagy ünnep alkalmából ma, Szent István napján délután *»A cigányt«* adta, amelyben Évit *Lányi E.*, Rózsit *Miklósi Ilona* játssza. A többi szereplő a régi marad.

Holnap, vasárnap délután Rákosi Jenő rég nem adott énekes népszimfűve *»A Ripacsos Pista dolmánya«* kerül színre Kissné, Laczkó A., Marosi A., Váradiné, Hornyánszky, Leővey, Pataki, Odry, Szentgyörgyi, Váradiné és Vendrei-vel a nagyobb szerepekben.

Kedden Offenbach kitűnő operettjét *Szép Helénát* adják, melynek nagyobb szerepeit Kissné, Lányi E., Székely I., Kassay, Leővey, Mezey, Váradiné és Vendrei éneklék.

A budapesti Vigszínház egyik nagyszerű bohózatára, *A nőszabóra* készülnek, a melyből naponta próbálnak és a mely remélhetőleg nálunk sem téveszti el hatását.

Heti műsor.

Hétfő: A tót leány. (Az iparos menház-javára.)

Kedd: Szép Heléna.

Szerda: A nőszabó 1-ször.

Csütörtök: 1848.

Péntek: A magyar színész.

Szombat: A siketnéma. (Jubiláris diszlocadás)

Szombat: Bibliás ember 1-ször.

Vasárnap: d. u. Hinkó.

este 1848.

Szinielőadás az elaggott iparosok javára.

A kolozsvári szinielőadás intendantsa *Bölony* József kellőképp méltányolja azon humanus intézmény fontosságát, melyet a szegény elaggott iparosok gondozása körül az iparos menház kifejt. A szép cél elősegíteni is óhajja, s ez okból a hétfői szinielőadás egész jövedelmét az elaggott iparosok menháza javára ajánlotta fel. Erre vonatkozólag a következő felhívást vettük:

A nagyváradi ipartestület menházának javára, nagyságos *Bölony* József úr, a kolozsvári nemzeti színház intendantsa szives volt egy szini-előadás egész bevételét — bérletszünetben — felajánlani.

Az előadás augusztus hó 22-én, hétfőn lesz megtartva a *»Tót leány«* című darab színrehozásával, melyben *Margó* Zelma kisasszony szabadság idejének elteltével először fog fellépni.

A nagyváradi ipartestület menháza, mint az országban eddig páratlan egyedül álló emberbaráti intézmény — jelenben már hét elaggott, a munkára képtelen iparost részesít életfogytiglani gondozás és ápolásban, de remélhető, hogy a létszám évről-évre emelkedni fog, az eddigi szép eredmény csakis a nagyérdemű közönségnek soha meg nem hálálható jó akaratú pártolása és áldozat készségének köszönhető, de mivel még nem érkezett el azon idő melyben a menház alapja képes lesz, — jótékony hozzájárulások nélkül — céljának megfelelni, a nagyérdemű közönség ismert jó szívéhez kell folyamodnom és felkérem, hogy az eddigi szives pártolásukkal a nemes cél elősegíteni kegyeskedjék, mert sajnos, hogy még igen sok azoknak az elaggott, a munkában kifáradt, megtört s az ipari mostoha viszonyok folytán tönkrement iparosoknak a száma, kiknek végnapjaira, csak a menházba jutás által vehetjük ki erőtlenségeiket a koldusbotot és létüket a végnapig biztosíthatjuk.

Midőn a nagyérdemű közönséget a hétfői szinielőadás pártolására ismételtelen felkérem, egyben arról is bátorodom tiszteletteljesen értesíteni, hogy színházi jegyek előre, az ipar-

testület helyiségében válthatók, az előadás napján pedig a színházi pénztárnál a szokott időközben, hol a bérleti jegyek augusztus hó 22-én hétfőn délelőtti 10 óráig kiválthatók.

Az ipartestület jótékonyági bizottsága nevében *Bertsey* György, elnök.

Igazságszolgáltatás.

Nehéz napok a törvényszéken. A törvényszék büntető osztályán még csak tegnap kezdett működni a második szüneti tanács s így még most egyelőre hat hétig lassan fog haladni az ítélkezés. Október elsejétől kezdve azonban lázasan fognak dolgozni. A mostani négy bírósági elnökön kívül még egy új bírót fognak beosztani s az eddig hetenkint tartott 3—4 végtárgyalási nap helyett minden héten öt ülésnap lesz. Ezenfelül még lesz egy rövidebb idő — egy hónap, valószínűleg november, — amikor mindennap, mindkét tanács fog paralel végtárgyalást tartani. Ezekre az újításokra azért van szükség, mert az elintézetlen anyag roppant fel van halmozódva, úgy, hogy azt más-képen elvégezni nem lehet. De most az őszszel nagyon sok nagy ügy kerül végtárgyalás alá, a legérdekesebb lesz természetesen a *sár és kavics panama*, aminek a vádindítványa már a kir. Curian van s onnan valószínűleg már a napokban lekerül. A végtárgyalásokról különben annak idején, úgy mint eddig, kiküldött tudósítónk fog részletesen beszámolni.

Hivatalos közlemény.

Utadó lajstromok közszemlén. Nagyváradi összes városrészeire, továbbá idegen szőlőtulajnosokra vonatkozólag készített, s a végérvényesen megállapított százalékban kivett utadó egyénekenkénti kivetési lajstromok az 1890. évi I. t.-cz. 23. §-a rendelkezéséhez képest a városi adóhivatal utadó ügyosztályánál 1898. augusztus hó 20-ik napjától 1898. szeptember hó 5-ik napjáig terjedő 15 napra közszemlére kitétetnek. Miről az érdekelt adózók azzal értesítettek, hogy ezen egyénekenkénti kivetési lajstromokat megtekinthetik, a netalán sérelmesnek tartott kivetés ellen 1898. évi szeptember 5-ik napjáig felszólamlásaikat Nagyváradi város közigazgatási bizottságához beadhatják. Kelt Nagyváradon, 1898. augusztus 14-én. *Dr. Bulyovszky József*, polgármester.

REGÉNY-CSARNOK.

TIZ EV MULVA.

Irta: Stella.

Ő is szereti azt a leányt szívének minden dobbanásával, lelkének egész erejével. És most mégis félre kell állni az utból, az ő érzelmeinek növekvésével nem szabad gátat vetni két oly ember boldogságának, kik közül az egyik az ő tulajdon testvére.

Le fogom küzdeni ezt az érzelmet, ha belehalok is, inkább elharapnám a nyelvemet, mintsem valakinek is szóljak róla. De hát legalább könnyítsek magamon a nagy szünet, — mely immár az utolsó lesz t. i. mint tanulónak lesz utolsó, mert idei utolsó vizsgájakor kapja meg tanári oklevelét — pár nap kivételével nem az ő közelében töltendem, elmegyek Gyurihoz, aki már ugy is évek óta hív. Ha nem fogom látni, tán elfelejtem Hanem hát amint csak tehetem, megbizonyosodom az ő érzelmeiről is.

Visszaadom a szavát, mert hát végre is félig-meddig ígéretet tett nekem, hogy 10 év múlva feleségem lesz. Én akkor tréfának vettem a dolgot, nem is sejtém, hogy komolyan fogok még vele foglalkozni, ő is annak vette, amíg a szíve szabad volt, de a mióta azt Richárdnak adta, elfogult velem szemben, szinte fél tőlem s gondosan kerül minden négy szemközti találkozást. Pedig amint hazamegyek, kérek egy ilyen találkozást tőle. És mert, mondá fölkelve pamlagáról, a hol eddig feküdt, elég az érzélségből, fogjunk a tanuláshoz, itt a vizsgarövid 2 hó múlva, mely jövője fölött dönteni fog.

Hanem hát könnyebb volt azt mondani, mint megtenni. Óriási küzdelembe kerül elnyomni, elhallgattatni a szívünk vágyait, melyek hangosan követelik jogaikat. Sokat, nagyon sokat szenvedett e két hó alatt. De azért ő került felül; azt tartotta, hogy az a legnagyobb győző, ki magát legyőzi s neki ez sikerült is. Arra vonatkozó tervét azonban, hogy a szünetet barátjánál tölti, nem foganatosította; mivel a miniszterium egy pedagógiai munkára pályázatot irt ki, a pályadíj elnyerésével egy igen szép állás elnyerése is kilátásba helyeztetett — mint beavattak beszéltek, — mind a pályadíjat, mind az állást el akarta nyerni. Idegen helyen természetesen nem dolgozhatott. Bele temetkezem a könyveimbe gondolá s hetek fognak elmúlni a míg látjuk egymást.

És ugy is volt. A vizsgáját kitűnő sikerrel tette le s haza ment, hogy neki fogjon a nagy munkának. Már 2 hete dolgozott törhetlen szorgalommal s még nem látta Zsófit. Egyszer aztán egy estetele séta közben találkozott az utcán. Zsófi elpirult egész a haja tövéig. Pista is elfogult volt szörnyen s alig tudott köszönetet rebegni, mikor a leány kitűnő vizsgájához gratulált.

— Miért nem látni magát? — kezdé a leány!

— Azt hiszem, nem hiányzok, — válaszolt az, hangjában némi vegyülékével a keserűségnek, — de különben dolgozom, a munkám minden időmet igénybe veszi.

— Igen, hallottam roppant nagy munkába fogott, de megnyeri a díjat bizonyára, hiszen ha maga pályázik valamire ott senki más nem számíthat a díjra.

— Fogadja őszinte köszönetemet ezen hízog véleményért, bár igaza volna De hát...

— No csak semmi szerénykedés, — szólt Zsófi be sem engedne fejezni mondatát — én ismerem magát jól. Hanem tudja, hogy rosszul néz ki, kissé nagyon is buzgón dolgozik és az megáthat.

— És ha megártana is, ki törődne azzal? szólt keserűen.

Zsófi csodálkozva tekintett reá. Nem volt szokva Pistát ilyen hangon beszélni hallani.

— Hogy beszélhet így — mondá — mindenki, minden ismerőse törődne vele és legelőbb én.

— Kegyednek jó szíve van azt tudom, de —

— Mért van úgy elkeseredve? kérdé részvevő hangon.

— Hagyjuk ezt, beszéljünk másról. Hogyan tölti idejét?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A pápa a jövődő couclavéról.

Róma, augusztus 19. (Saját tud. táv.)
Matin pater jezsuita generalist ma a pápánál hosszabb kihallgatáson volt. Az itteni világi körök azt rebesgetik, hogy a pápa a jövődő couclave felől tárgyalt a rend-főnökkel.

Ő Felsége születés napja.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Konstantinápolyból távirják: A szultán szívélyes hangu táviratot intézett Ferencz József császár és királyhoz, amelyben a legforróbb óhaját fejezi ki személyes boldogsága és szerencsés kormányzása iránt.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Londonból távirják: Az osztrák-magyar kolonia tegnap a »Café Royal«-ban rendezett diszlakomával ülte meg Ferencz József császár és király születése napját. Az asztalfőn Mensdorff nagykövetségi titkár ült. A lakomán ott volt Károlyi gróf követségi titkár az osztrák-magyar nagykövetség többi tagjaival, a főkonzul, valamint az osztrák-magyar kolonia több kiváló tagja.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Bukarestből távirják: Ferencz József császár és király Ő Felsege születése napja alkalmából tegnap az evangélikus templomban is ünnepi istentisztelet volt. A katolikus templomban Aerenthal báró osztrák-magyar követ a követség személyzetével szintén megjelent a Te Deum-on.

Czári ukáz.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.)
Lembergől távirják: A varsói hivatalos lap czári ukázt közöl, mely utasítja a hatóságokat, hogy római II. Sándor czár szobrának leleplezése alkalmával semmi szín alatt a szoborra koszorut ne tegyenek.

A mezőgazdák kivánsága.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Berlinből jelentik, hogy az oltani mezőgazdák szövetkezetének lapja melegen ajánlja, hogy a cumberlandi herczegnek fiát, aki októberben lesz nagykoru, brunswi trónra ültessék. Intéző körök halani sem akarnak róla.

Tüntetés Mainzban.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Mainzban öt francia fiatal ember a diadal-szobor előtt német-ellenes tüntetést rendezett. A marseillest énekelték és a szobrot leköpték. A rendőrség letartóztatta őket.

Elgázolt nő.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
A keleti pályaudvar előtt ma este egy Jenny Anna nevű 65 éves idegen nőt a villamos elgázolt. Élet-halál közt lebeg.

A szélhámos Inger Solimanról.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Inger ügyében a kormány czáfolatával szemben a »Bud. Hirlap« ma beszélgetést közöl Hell Lajossal, ki a kormány megbízottjaként szerepelt az expedícióval. Hell kijelenti, hogy költségeit a magyar kereskedelmi miniszterium fődözte és utközben meggyőződött, hogy Inger közönséges szédelő, kinek Szomalban absolute semmi hatalma nincsen és saját állítólagos alattvalói denuncziáltak a zeliai angol kormánynál. Miután nyílt tengeren Hell kijelentette Ingernek, hogy Adenben partra fog szállani, minthogy missióját befejezte. Inger könyörgött, hogy ne tegye. Hell ilyen értelemben tesz a kormánynak jelentést.

Apor Gábor meghalt.

Baden, augusztus. 19. (Saját tud. táv.)
Apor Gábor báró, államtitkár ma meghalt. Az elhunyt hosszas betegsége miatt már régi idő óta távol volt a politikai élet színterétől.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Párisból távirják: A »Petite Republique« ben Jaures hosszasan foglalkozik a Zolaperben a bordereauról tett tanuvallomásokkal és rámutat arra, hogy maga Cavaignac hadügyminiszter sem szolt már a bordereauról, amikor a kamarában bünsnek jelentette ki Dreyfust és ebből azt a következtetést vonja le, hogy Esterházy irta a bordereaut és Esterházy az áruló.

Elárult katonai titkok.

Premysl, aug. 19. (Saját tud. táv.)
Nagy feltűnést keltett ma itten egy a katonai, mint a polgári körökben, ugyszintén mindenütt, hova a hir eljutott báró Murmann Sándor volt hadnagy letartóztatása. A letartóztatás oka az, hogy Murmann Sándor báró katonai titkokat árult el, illetve eladott, állítólag Oroszországnak. Murmann mint volt hadnagy beavatott volt mindenben s ismerte alaposan az orosz-osztrák határszél óriási erődítéseit.

Az afganisztani emir ajándéka.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.)
Simlaból távirják: Mahomed Ismail kán az afganisztani emir követe nagy kísérettel ide érkezett és az alkirály számára ajándékokat hozott.

Spanyolország és Amerika.

Budapest, aug. 19. Saját tudós. távirata.)
Londonból távirják: A »Standard« jelenti Washingtonból: Az amerikai kormány 15 új hadihajó építését tervezi, a melyek az ujonnan építendő csapatszallító hajókkal együtt 50 millió dollárba kerülnek. 20 millió dollárt azonnal szereznek e célra.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. távirata.)
Hon-Kongból távirják: Naponta indulnak kereskedelmi hajók Manilába, a hol a kereskedelem nagy fellendülését várják. A »Bleheim« angol czirkáló hajó az itteni kikötő bejáratánál zátonyra jutott. Remélik, hogy a hajó a dagály beálltával felszabadul.

Budapest, aug. 19. (Saját tud. táv.)
Washingtonból távirják: A 5-dik rendes gyalogezred parancsot kapott, hogy holnap Tampában hajóra szálljon és Santiagóba menjen, mert az ott uralkodó sárgaláz a fegyelem fentartásában nehézségeket okoz a hatóságoknak.

Budapest, aug. 19. (Saj. tudós. táv.)
Madridból távirják: A kormányt nyugtalanítja a Visayas-szigetek kormányzójának hosszas hallgatása. A hadügyminiszter megczáfolja azt a hirt, hogy Salamana tartományban ismét zendülés tört ki.

KÖZGAZDASÁG.

Borban nincs igazság.

Már-már szálló igéjévé válik az emberiségnél, hogy nincs borban igazság, nincs benne a nóta, — de van fájdalom, van gyomorrontás. Szóval a bor manapság nem bor, hanem kutyvasztek, neve: méreg s e nézetnek hódolva inkább fogy a sör, vagy a szegényebb osztálynál az a ideg ölő, ész-tompító pálinka.

Most, hogy bortermelésünk haladása nagy arányokat vesz fel, igyekeznünk kell, haladásának útjából minden akadályt elhárítani.

Vizsgálunk kell azt, hogy a bor iránti idegenkedés honnan vette eredetét. Mindenekelőtt onnan, hogy a szőlőpusztulásával müuton készült borok nagyban csökkentették az italmé-
rőkben levő borok hitelét. E visszaéléseket ma már a törvény szigorja sújtja.

A fogyasztási adók minden progressivitas nélküli kivetéséről már volt szó lapunkban. A bor árát is nagyban emeli és ennél fogva nagyban hozzájárul a bor fogyasztásának csökkentéséhez a fogyasztási adók igazságtalan kivetése. Minő anomália pld. az, hogy a homoki, vagy kerti vinkóért ugyanazon 7 kr. adófizet-
tetik, mint a tokaji asszuért. Leghelyesebb volna a bor fogyasztási adónak idővel teljes eltörlése és az így származott jövedelem csök-

kenés igen könnyen lehetne pótolható pl. a szesz nagyobb megadóztatásával. E módszerrel talán a bornak megfelelőbb árát s jobb minőségét tudnánk elővarázsolni.

Nagy akadályul szolgál fejlődő bortermelésünknek az olasz konkurrenzia. Kedvező vám engedmények mellett ugyanis temérnek olasz bor özönlik be hazánkba, melyből a korcsmáros csudaszereü varázsvesszeje különféle fajtaakat terem.

Az olasz hivatalos statisztikai adatok szerint január 1-től június 30-ig Olaszországból a következő bormennyiséget exportáltak:

	1896	1897	1898
			hektolite'r
Összesen . . .	741.139	918.562	1,173.737
Ebből a monark.	341.736	533.900	658.058

Bár tavaly kedvezőtlen termése volt Olaszországnak, mégis emelkedett az idén a bor kivitele, mert a monarchia piaczaain növekedő kereslettel találkozott. 1896 óta a monarchia behozatala Olaszországból csaknem megkétszereződött; 1896-ban a monarchia 46%-kal, 1897-ben 55%-kal és az idei első félévben már 56%-kal szerepel az olasz borok fogyasztásában. S ami a legszomorubb, a monarchiában ismét Magyarország fogyasztja főképp az olasz borokat.

Ezen állapotokon segítenünk kell minden-
esetre, ha azt akarjuk, hogy bortermelésünk a filloxera vész előtti nivón álljon.

Méhészeti vándortanítói kerületek. A méhészet okszerű mivélése és tanítása céljából vidékenként már régebben működtek egyes szaktanítók, akik állami fizetést élvezve az ország egyes városait, falvait beutazva, ott szakelőadásokat tartottak. Az intézmény bevált, mert a vándortanítók nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a köznép gazdasági tudománya nagyobb lendületet vegyen. Az egész intézmény működéséből azonban hiányzott a tervszerűség, hiányzott egy rendszeres szervezet, mely az egész működést irányítsa. Ezen bajon vél segíteni a földmivelésügyi m. kir. miniszter, amidőn, mint azt a hivatalos lap tegnapi száma tanúsítja, új méhészeti vándortanítói kerületeket létesített, az egész országban összesen *helet* egy székhellyel. Biharmegye és Nagyvárad város az aradi kerületbe van beosztva. A kerület székhelye *Arad* és a kerület vándortanítója *Forgách* Lajos. E kerületbe tartoznak Biharvármegyén és Nagyvárad városán kívül: Békés-, Csanád-, Arad-, Hajdu-, Szabolcs-, Szatmár- és Szilágymegyék.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 19.

Buza őszre	—	—	—	—	8.38
Buza tavaszra	—	—	—	—	8.33
Új tengeri	—	—	—	—	4.31
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	5.02
Rozs őszre	—	—	—	—	6.68
Zab őszre	—	—	—	—	5.40

Értéktőzsde.

Az irányzat szilárd.

B u d a p e s t, augusztus 19.

Salgótarjáni	—	—	—	—	620.—
Wggon-kölcson	—	—	—	—	244.—
Villamos vasut	—	—	—	—	256.75
Osztrák hitel	—	—	—	—	361.—
Magyar hitel	—	—	—	—	396.50
Allamvasut	—	—	—	—	362.—
Déli vasut	—	—	—	—	78.—
Rimamurányi	—	—	—	—	253.50
Magyar jelzalog	—	—	—	—	207.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	262.50
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	389.—
Kereskedelmi	—	—	—	—	1435.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 19-én

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	120.50
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	98.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	—	—	—	—	119.25

Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszabályaosi és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.—
Osztrák járadék papírban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.35
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.50
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.65
Osztrák magyar bankrészvény	905.—
Magyar hitelbankrészvény	396.50
Osztrák hitelintézeti részvény	361.50
Páris vista	361.75
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.05
Páris vista	47.56
20 márkás arany	11.76

SZERKESZTŐI POSTA

Ottományi műemlék. Igen sajnáljuk, de sorai elkésve érkeztek, amennyiben a tárgyról már dr. Némethy Gyula múzeumi őr úr tollából kaptunk igen becses szakezikeket. *Üdvözet* — a viszontlátásig.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 107. szám. Kisbérlet 105. szám
Páratlan. Páratlan.

Ma szombaton, 1898 augusztus 20-án
a keozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután 4 órakor, fél helyárrakkal:

A CZIGÁNY.

Népszimnű 3 felvonásban. Irta: Szigligeti E.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:
másodsor:

**1848.
(HADAK UTJA.)**

Látványos szimnű, előjátékkal 9 képben. Irta: Verő György.

Előjáték: »Márczius 15.« »Április 11.« I. kép: »Az utolsó jobbágy.« (Dobolló, 1848. október.) II. kép: »A hadak utja.« III. kép: »A tűzpróba.« (Gábor Áron ágyugyára. Kézdi-Vásárhely 1848. november.) IV. kép: »Diadalról diadalra.« (Piski 1849. február.) V. kép: »Otthonról« (Dobolló, 1849. Márczius.) VI. kép: »A vég kezdete.« (Ségesvár—Félegyháza 1849. Julius) VII. kép: »Fekete karácsony« (Dobolló, 1849. decz.) VIII. kép: »Fehér karácsony« (Dobolló, 50 év múlva.) IX. kép: »Álom.«

Személyek az előjátékban:

Petőfi Sándor	Pataki Béla
Jókai Mór	Váradai Mór
Irinyi József	Neményi
Zakár Gergely, jogász	Heltai N.
Német polgár	Gara J.
A felesége	Váradiné
Második polgár	Vank I.
Egy hölgy	Marosi Adél
Gr. Bathányi Lajos, miniszterelnök	Odry Árpád
Kossuth Lajos	E. Kovács Gy.
Gr. Széchenyi István) miniszterek	Szentgyörgyi I.
Vasvári Pál	Ághy Sándor
Egy polgár	Török K.
Egy uri hölgy	Miklósi Ilona

Személyek a darabban:

Darkó Mózes, székely paraszt	Török K.
Débor, a felesége	Laczkó A.
György) fiaik	Tompa K.
Laczkó) fiaik	Kassai K.
Eszter, György felesége	Székely Irén
Pistuka, a fiók	Fehérvári M.
Zakár Domokos, örmény kereskedő	Vendrei Ferencz
Kiriska, a felesége	K. Árpási Kata
Gergely, a fiók	Heltai N.
Anikó, a leányuk	Turchányi Olga
Balta János, dulló biztos	Bartos Gyula
Pupók Mihók	Hornvánszky L.
Sata, székely paraszt	Leővey Leo
Antos, kath. plebános	Gergely M.
Bardócz, ref. pap	Odry Árpád
Radó, székely paraszt	Szabó József
Petőfi Sándor	Pataki Béla
Gábor Áron	Váradai M.
Egy székely őrtálló	Vank István
Jéri, Zakár szolgálója	Zajonghy E.
Bem József, honvéd tábornok	Szentgyörgyi I.
Egy honvéd őrnagy	Neményi
Egy császári tiszt	Tóth N.
Egy honvéd káplár	Vank I.
Egy honvéd tiszt	Lantos J.
Egy honvéd	Szabó J.
István, György fia	Ághy Sándor
Eszlike, György unokája	Székely Irén
Aniska, Lac kó unokája	Turchányi Olga

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap
két előadás:
Délután 4 órakor, fél helyárrakkal:
Ripacos Pista dolmánya.
Népszimnű.
Este fél nyolczkor, rendes helyárrakkal:
harmadszor:
1848.
Látványos szimnű 9 képben.
A szerkesztősről felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

KÖBÁNYAI KIRÁLY SÖRFÖZŐ
Részvény-Társaság.
Alaptőke 4,800,000 korona.
Maláta-sör.
Bajor módra készült ezen legújabb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az e nemű külföldi árukat kiszorítsa.
Kellemes zamata miatt kedvelt üdítő ital és gyógyhatásánál fogva a legelső orvosi szaktekintélyek melegen ajánlják, különösen dr. Korányi Frigyes és dr. Kétyi Károly egyetemi tanár urak tanusítják, hogy ezen sör sikeresen használhatóan bizonyult.
Ideg bajokban, vérszegénységben, emésztési zavarokban, gyengeségben maláta-sörünk kétségtelenül valódi gyógyító szer.
Árak vidékre: Nagy láda: 60 kis palaczk 6 frt, betét 4 frt összesen 10 frt.
Kis láda: 30 kis palaczk 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt, budapesti vasuti állomásra szállítva utánvételel.
Hónapokig eltartható.
A ládátért és palaczkokért adandó 4 forint illetve 2 frt betétet, azoknak bérmentes visszadásakor visszaszolgáltatjuk.
Megrendeléseket elfogadják: Gyári irodánk Kőbányán, városi irodánk: Budapest, VII., Kertész-utca 40. és helybeli főraktárosunk:
POPPER JÓZSEF.
251 5-20

A Biharmegyei Takarékpénztár
házában Kossuth Lajos-utcán
2 másodemeleti lakás,
mely áll 2 szoba, konyha s tartozékaiból, azonnal vagy november 1-től kiadó.

Értesítés!
Ezennel értesitem a n. é. közönséget, hogy **Voszka Ferencz cipő-kereskedő urnak Nagyvárad, Fő-utca** (Apáca templommal szemben) a mai napon legczélszerűbb szeremet átadtam, amellyel mindenki képes 10 perc alatt kés nélkül és minden fájdalom nélkül, régi vagy fájdalmas tyúkszemeket eltávolítani. **Megsértés vagy vérmérgezés teljesen ki van zárva.**
Kiváló tisztelettel
M. M. Jutkovitez, tyúkszem-műtő BÉCS.
Miután **M. M. Jutkovitez bécsi tyúkszem-műtő urtól kizárólagos eladását** ezen szernek megkaptam, továbbá hogy az általam történt első próbán ezen említett szer lábaimon a **tyúkszemeket teljesen eltávolította**, ezennel igen ajánlom az érdeklődők becses figyelmébe.
Teljes tisztelettel
VOSZKA FERENCZ.

A leghatásosabb HÁZISZER, mely az emésztést szabályozza, rendes vérkeringést eredményez, a vérnek beteges alkotórészeit eltávolítja (az egészség fenntartásának első feltétele) ugy leggyorsabban eltávolít minden gyomorbajt u. m.: étvágytalanság, savanyu felbőfögés, felfuvódás, hányás, has s gyomorfájás, gyomorgörcs, gyomortulterhelés, elnyálkásodás, a ranyér, nőibajok s bélbajokat

Dr. Rosa életbalsama **PRÁGAI HÁZIKENŐCS**
Fragner B. gyógytárából, Prága 203—III.
E szer felrisszti, gyorsítja az emésztés tevékenységét, egészséges tisztá vért ad s mint ilyen biztos elterjedt s elismert népszerű háziszser.
Egy üveg 50 kr. Dupla adag 1 frt. Postával 20 krral több.
A gyógyulás fájdalom nélküli s a kenőcs hűsítő hatással van
Egy adag 25 kr és 5kr. Postával 6 krral több.

ÓVÁSI! Csak az eredeti FRAGNER B. prágai készítményeket kérjük s jól vigyázzunk a csomagolásra, melyeken a jobbról s balról lerajzolt védjegyeket megfigyeljük. Mert csakis az a valódi Rosa-féle balsam a melyen a gömbölyű védjegy s az a valódi prágai házikenőcs, a melyen a háromszögletű védjegy feltalálható.
A ki engem bármiféle hamisításra rávezet, díjazásban részesül.
Sok ezer köszönőlevél megtekinthető.
Raktár Budapest: Török J., Egger A. gyógyszerészeknél; Thallmajer és Seltz, Kochmeister utódalnál és Hering Sándornál Nagyváradon.
A készítő **FRAGNER B.** gyógyszerész-tárában a »Fekete Sasok« Prága, Ecse der Ppornergasse Nr. 103.
Minden megrendelés postafordulattal megküldetik.

Értesítés!

Minden félreértés kikerülése végett a n. é. közönség értésére adom, hogy **Zöldfa-utca, Déry-házból üzletemet áthelyeztem s ott fiók-üzletet nem tartok** — minden ilyen híresztelések, magától értetődleg, elesnek. **Ujjonnan berendezett és dusan felszerelt**

üveg, porcellán és lámpaüzletemet

május 1-től ugyancsak **Zöldfa-utczában**, a volt **Ipar-kávéház** helyiségébe **helyeztem át**. Nagy raktárt tartok és **igen jutányos árakon** árusítom minden e szakmához tartozó árukat.

A n. é. vevőközönség több éven át irántam tanusított jóindulatát továbbra is kérem

Kiváló tisztelettel

Kalmár Jakab,

214 10—10 Nagyvárad, Zöldfa-utca 29.

A felső-ausztriai jelzálog és hitel-bank és a strassburgi egyesült országos hitelbankok főképviseletése

nagy földbirtokokra kölcsönöket és **konvertálásokat** engedélyez az összegek nagyságának megfelelőleg 4—4 $\frac{1}{2}$ %-os kamatokra; nevezett főképviseletés **bérbázisokra** is közvetít kölcsönöket 5—5 $\frac{1}{2}$ %-os kamat és a legelőnyösebb feltételek mellett. Az ügyletek minden

előleg nyújtása nélkül a leggyorsabban bonyolítatnak le.

Folyamatban levő kölcsönügyleteknél a véglebonyolítás előtt előleg is adatik.

Ugyanitt egy 500 holdas elsőrendű szántóföldes birtok, Nagyváradhoz közel, eladatik, A birtokmegvételhez pár ezer forint elégséges, mert arra 50.000 forintig 4%-os kölcsön azonnal kapható. 213 10—10

Breitner József,

az ingatlan-hitel és jelzálog-forgalmi iroda tulajdonosa

NAGYVÁRAD, Pável-utca 376. szám.

Nincs többé lábfájás

sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lajgyos láb, sem lbégés. Rövid idei viselés után megkönnyebül a járása annak, ki cipőjét **dr. Högyes-féle az egész világon szabadalmazott Asbest talpbéléssel látja el**. Párja egyszerű 60 kr. kettős vastagsága 1 frt 20 kr. Az Asbest talpbétét kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Sztéküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások ingyen. Vízonteladókna megfelelő árengedmény.

Általános Asbetáru gyár **betét-társaság, Budapest, VI., Sziv-u. 18.**
Egyedüli elárúsító raktár Nagyváradon: Eigner Ede.

136 19—50

PORJESZ HERMAN

butor gyári raktára

NAGYVÁRADON, Zöldfa-utca, 34. szám.

Elegáns asztalos- és kárpitos butorok, háló-, ebédlő-, uri-szoba, szalon-berendezések, vas-, réz és hajlitott fabutorok rendkívüli nagy választékban, minden modern styl szerint.

Kívánatra képes árjegyzék bérmentve.

Pontos kiszolgálás!

207 10—10

Coulans eljárás!

Kárpitos és disztési műhelyek.

Fényezett és matt butorok.

Nagyvárad-Szóllósi Gőz-Sörgyár

Pecze-Szóllós (Nagyvárad mellett.)

Van szerencsénk a n. é. fogyasztó közönségnek a főzdeknben készült **kitünő minőségű** erősen főzött és megfelelőleg érlelt

László- és Márcziusi sört

ajánlani.

Tekintve, hogy az ősz folyamában tetemes költséggel nagyszabású és kitünő rendszerű **uj ászok** és **Jégpinczét építettünk**, azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy minden tekintetben kifogástalan, kitünő termékünkkel a legmesszebbmenő igényeket is kielégíthetjük.

Megrendeléseket **ugy hordók**, mint 50 palaczkot tartalmazó **ládákban** közvetlen gyártelepünkön **Pecze-Szóllósön (Nagyvárad mellett)** avagy **városi irodánkban Nagyváradon** fogadunk el.

Nagyvárad-városi vevőinknek a sört saját fogatunkon házhoz szállítjuk.

Árjegyzékkel kívánatra készséggel és bérmentve szolgálunk.

Kérve a n. é. közönségnek további szives pártfogását, maradunk szolgálatára készen

kiváló tisztelettel **Nagyvárad-Szóllósi Gőz-Sörgyár.**

212 10—10